

# Бурят-Монголой ҮНЭН

СССР-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно  
Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 117 (6627)

МАЙН

19

СРЕДА

1954 он

Сая 20 мүнгэн.

## МУНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Кронштадтска далайн-сэрэгэй хэрэмэй байгуулагда-  
наар 250 жэл гүйсэһэнэй ой тухай СССР-эй Верховно  
Соведэй Президиумэй Указ (1-дэхн июур).  
Ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлэе! (1-дэхн  
июур).  
РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДАЙ ПОЛИНУУД  
ДЭЭРЭ (1-дэхн июур).  
ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: Б. Ширеторов. — Хү-  
гэлбэрлэхь хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр шэлэн олохо ба  
хүмүүжүүлхэ (2-дохн июур).  
Мих. Толкач. — Залуу хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүү-  
лэгшэ (2-дохн июур).  
СССР-эй АРАДУУДАЙ АХАДУУГЭЙ БҮЛЭ СОО:

Н. Вторушин. — Карело-Финскэ СССР-ын дэбжэлтэдэ  
(2—3-дахн июуруудтай).  
Л. Г. Гармаев. — Ашааг ехэтэ хондные олоор ус-  
хөөрлэхэдн (3-дахн июур).  
А. Поздников. — Овошь машинаар тарилга (3-дахн  
июур).  
А. Мангатханов. — Публицестикэ тухай хөөрөлдөх  
шухала (3-дахн июур).  
МЕДИЦИНСКЭ ТЕМЭДЭ. Т. Погодаска. — Рак  
үбшэнтэй тэмсэхэ тухай (3-дахн июур).  
Австриин коммунистическэ партиин XVI съезд хааг-  
лаба (4-дахн июур).

## Хартаабхаа имагтал квадратно-гнездовой аргаар тариха

2—3 жэл соо арад зоной  
дүүрэнээр хангадаг болохо-  
лоо, нийтин малажалтай хэрэг-  
дүсэд хангаха хэмжээтэйгээр  
хартаабха тарилгыс эрид ехэдхэ  
зорилго парти. правительство  
байна. Хартаабха болон  
ургуулиха түүрү арга хэрэгтэй  
механизацине үргэнөөр нэбтэ-  
хэнэй ашаар эдэ культурануу-  
ргасые нилээд ехээр дээшлүүл-  
дааа хартаабха болон овошь  
дээрлэгдэхн гол зорилго боло-  
жэ партиин ЦК-гэй сентябрь-  
Пленум тоолоһон байна.

Хартаабха тарилгын шэнэ арга  
амжалттайгаар дэлгэрүүлхын тула-  
да энэ хүдэлмэрилэгшэ бэрх кадрлуу-  
дыс табиha, агрегадуудта хүдэлмэ-  
рилэгшэ хүнүүдые хүсэдөөр табиha шү-  
хала. Хартаабха тарилгын түрүү-  
шын үдэрүүдэй дүн юу харуулааб  
гэхэдэ, зарим газарта «СКГ-4» гэжэ  
машинада ябаха хүнүүдые хүсэд та-  
бингүй няатуулан баримта бини бай-  
на. Иймэ дутагдалыс усаджаха,  
МТС-үүдэй, колхозуудай хүтэл-  
бэрлэгшэд эдэ машинануудыс бүр-  
ин хүсөөрн ашаглаха уялгатай.

Шэнэ аргаар хартаабха тариха-  
даа агротехническэ заабаринуудыс  
наринаар сахиха хэрэгтэй. Юб гэхэ-  
дэ, агротехническэ заабарине  
багааршыс хазгайруулаа наа, ургас-  
ын койноһоо харууналха хүдэлмэ-  
рилэгшэ механизацилха аргагүй болохо  
байна. Тиймэһэ машинно-тракторна  
станцинуудай, колхозууд болон  
совхозуудай агрономууд энэ хүдэл-  
мэрине өөһэдөө толгойлох уялгатай.

Нютагай болон минеральна үтэг-  
жүүлгэ хаала хартаабхын ургаса  
дээшлүүлдэг шухала аргануудай  
нэгэн болоно. Хартаабхын элбэг  
баян ургаса абадаг түрүү ажахы,  
нүүд агротехническэ бүхы аргануу-  
дыс, тэрэ тоодо үтэгжүүлгэ үргэ-  
нөөр хэрэгдэдэг байна. Манай рес-  
публикын колхозууд, МТС-үүд, сов-  
хозууд үтэгжүүлгэнүүдыс хартааб-  
хын тарилгада үргэнөөр хэрэгдэхэ  
ёһотой.

Олон аймагуудай колхозуудта  
хартаабхын үрлэй тарилгада бэлд-  
хэхэ хүдэлмэрилэгшэ мугаар  
ябуулагдана. Иволгин, Эдын, Хэ-  
жэнгын болон бусад олон аймагуу-  
дай зарим колхозуудта хартаабхын  
үрлэй үшөө дутуу байна. Олон кол-  
хозуудта үрлэнэй хартаабха ярови-  
зацлагданагүй. Аймагуудай пар-  
тийна, советскэ органуудай, машин-  
но-тракторна станцинуудай, колхозууд  
болон совхозуудай хүтэлбэрлэгшэд  
эдэ бүхы дутагдалнуудыс дари-  
ры зайсуулжа, хартаабхын тарилгыс  
эмхитэйгээр үнгэргэхэ, тарилгын  
квадратно-гнездовой арга нэбтэрүүл-  
гэд тусгаар анхаралаа хандуулаха  
уялгатай. Энэ хүдэлмэрилэгшэ агроно-  
муудыс эдэбхитэйгээр хабаадуулаха  
хэрэгтэй.

Агротехническэ энэ шэнэ арга  
нэбтэрүүлгэдэ колхозууд, МТС-үүд  
болон совхозуудай партиина болон  
комсомольскэ органицинууд ехэ  
үүрэг дүүргэхэ байна. Эдэнэр кол-  
хозинуудай, механизаторнуудай  
дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри  
бури найжаруулаха, шэнэ аргын  
үдүү хайн байныс колхозинуудта  
ойлгуулаха үгэхэ, хүдөө ажахын бүхы  
культурануудай ургасыс эрид  
дээшлүүлхын түлөө олонингын дунда  
дэлгэрхэн социалистическэ мур-  
нысөөс толгойлох уялгатай.

Квадратно-гнездовой аргаар хар-  
таабха тарилга хаала гүрэн түрүн  
удхашанартай асуудал мүн. Агро-  
техническэ түрүү энэ арга колхозно  
үйлбэрлэгшэ зорингойгоор нэбтэ-  
рүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын бүхы  
хүдэлмэрилэгшэдэй ариун уялга  
мүн.

Квадратно-гнездовой аргаар хар-  
таабха тарилга хаала гүрэн түрүн  
удхашанартай асуудал мүн. Агро-  
техническэ түрүү энэ арга колхозно  
үйлбэрлэгшэ зорингойгоор нэбтэ-  
рүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын бүхы  
хүдэлмэрилэгшэдэй ариун уялга  
мүн.

Хартаабха тарилгын агротехни-  
ческэ шэнэ арга үргэлээр дэлгэ-  
хын тулаа энэ хүдэлмэрилэгшэ  
найнаар бэлдэхэхэ хэрэгтэй.  
Энэ зарим аймагуудта ехэ дутаг-  
дал бини байна. Хартаабха тари-  
шэнэ машинада ябаха хүнүүд  
ни олодоудүй, үрлэй хүрэнгэ хүсэд  
дээшлүүлдэгүй, мүн бусад зар элбэг  
түхээрэгдөөгүй байна. Хоринг  
айгай МТС-үүд, мүн Саянтын  
э олон дутагдалнуудтай.

Квадратно-гнездовой аргаар хар-  
таабха тарилга хаала гүрэн түрүн  
удхашанартай асуудал мүн. Агро-  
техническэ түрүү энэ арга колхозно  
үйлбэрлэгшэ зорингойгоор нэбтэ-  
рүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын бүхы  
хүдэлмэрилэгшэдэй ариун уялга  
мүн.

Хартаабха тарилгын агротехни-  
ческэ шэнэ арга үргэлээр дэлгэ-  
хын тулаа энэ хүдэлмэрилэгшэ  
найнаар бэлдэхэхэ хэрэгтэй.  
Энэ зарим аймагуудта ехэ дутаг-  
дал бини байна. Хартаабха тари-  
шэнэ машинада ябаха хүнүүд  
ни олодоудүй, үрлэй хүрэнгэ хүсэд  
дээшлүүлдэгүй, мүн бусад зар элбэг  
түхээрэгдөөгүй байна. Хоринг  
айгай МТС-үүд, мүн Саянтын  
э олон дутагдалнуудтай.

Квадратно-гнездовой аргаар хар-  
таабха тарилга хаала гүрэн түрүн  
удхашанартай асуудал мүн. Агро-  
техническэ түрүү энэ арга колхозно  
үйлбэрлэгшэ зорингойгоор нэбтэ-  
рүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын бүхы  
хүдэлмэрилэгшэдэй ариун уялга  
мүн.

## СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДАЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ Кронштадтска далайн-сэрэгэй хэрэмэй байгуулагдаанаар 250 жэл гүйсэһэнэй ой тухай

Кронштадтска далайн-сэрэгэй хэр-  
эмэй байгуулагдаанаа хойшо  
250 жэл гүйсэһэнэй дашаран-  
да манай Эхэ ороной үмэнэ тэ-  
хэрэмэй габыятай байһанинэ  
хэлэн:  
Кронштадтска далайн-сэрэгэй  
ныс Улан Гугай орденуор  
тэха.  
Кронштадтска далайн-сэрэгэй  
СССР-эй Верховно Соведэй  
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь  
Н. ПЕГОВ.

хэрэмэй байгуулагдаанаа хойшо  
250 жэл гүйсэһэнэй хүндэлэлдэ  
Кронштадт гордто памятник-мон-  
умент байгуулаха.  
3. Ородой флотой гайхамшарта  
ажал-ябуулагшад С. О. Макаров,  
А. С. Попов, М. П. Лазарев гэгшэ-  
дэй ажанууһан ба хүдэлмэрилэгшэ  
Кронштадт гордодой гэрнүүдэ ме-  
моральна доскануудыс байгуулаха.

Москва, Кремль.  
1954 оной майн 17.

Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ оперо ба баледэй  
Киевскэ театрын түгэхэлэй спектакльнууд  
Москвада болобо

Украинска арадай түрлөө-  
шэдыс — Т. Г. Шевченкын нэрэм-  
жэтэ оперо ба баледэй Киевскэ тү-  
гэхэ академическэ театрын артист-  
тыс инаг дуратай айлшад нэгээр  
хөдөлгөөн. СССР-эй Эхэ театрын  
дээр эхэн оироно коллектив  
наадаа, дэргэн амжалта-  
стотини ажалшад баяр-  
лаа байна. Москвагайгид үк-

раинска искусствын ажал-ябуула-  
шадай үндэр дээдэ мастерствоё ёһо-  
логтороо сэгнэе. Спектакльнууд, кон-  
цертүүд, Москвагайгид хэлэн  
Украинны артистнуудай уулзалга-  
нууд ехэ байлээр боложо, орд-  
болон украинска арадуудай элбэрлэг-  
шэ хани барисаас шэнэ хүсөөр эл-  
шэлэн харуулаа. (ТАСС).



Ворошиловград. «Октябрь» гэжэ партиин. ТАСС-эй фотохронико.

## Ажалшадай депутатуудай Киевскэ областной болон Переяслав-Хмельницкийн районой ба городской Соведүүдэй ойн нэгэдэмэл сессии

Переяслав-Хмельницкий (Киев-  
скэ область), майн 16. (ТАСС).  
Переяслав-Хмельницкий гэжэ урда  
сагай город юм. Эндэ 300 жэл-  
лэй саада тээ украинска арадай  
эллэг хэбүбүн полководс ба гүр-  
нэй ажал-ябуулагша Богдан  
Хмельницкий, алларта казачка сэра-  
гэй түлөөлөгшэд, бүхы украинска  
арад ород арадай хэтэ мүнхэдөө  
суг ябах гэгэн дура хүсэлөө мэд-  
үүлхэн байна. Эндэ хоёр арадуудай  
— ахадүүнэрэй таһаршагүй хани  
барисаан батадхагдаа бэлэй.

С. И. Голубинский агууехэ ород  
арадта үнэн үрхэнэй баяр хүргэл-  
гөөр үгээс ахилэ. Нүхэр Голубин-  
ский Баруун-Урда түмэр замай Киев-  
скэ отделениин түмэрэшилд ба  
Зүүн-Урда магистралин Воро-  
нежскэ отделениин коллектив  
хоёрой хоорондох хани барисаан  
тухай хөөрөбэ.

Мүнөө энэ город элр залуугаар  
ба гоё найханаар харагдана. Хаа хаа-  
нагй транспортнууд, Улаан ту-  
гууд, олон тоото сээзүүд, Киев ба  
областьһоо ерлэн олон тоото айл-  
шауудыс баяртай зугаатайгаар  
утгана. Эндэ Культурин байшан  
соо Росситай Украинин нэгэ-  
дээр 300 жэлэй ойдо зориулагдан  
ажалшадай депутатуудай Киевскэ  
областной болон Переяслав-Хмель-  
ницкийн районой ба городской Сове-  
дүүдэй ойн нэгэдэмэл сессии болоо.

Васильковскэ районой колхозни-  
ца, Социалистическэ Ажалай Герой  
нүхэр Дитан бугазаарадай найлн-  
гэсэе колхозно тарашалай тон ехэ  
дэбжэлтэйгээр утгажа байһан ту-  
хай хэлэбэ.

Угөөнэй 11 час. Президиумэй  
столой саана — Украинин КП-гэй  
ЦК-гэй секретарь А. И. Кирченко,  
Украинска ССР-эй Министруудай  
Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Н. Т.  
Кальченко, Украинска ССР-эй Вер-  
ховно Соведэй Президиумэй түрүү-  
лэгшэ нүхэр Д. С. Коротченко ба  
бусад хуубад.

Украинска уранзохөөлшо, Сталин-  
ска шангуудай лауреат А. Гончар  
украинска болон ородой культурын  
ажал-ябуулагшадай творческэ хол-  
боо барисаанууд тухай, украинска  
поэдүүдэй, драматургнуудай, про-  
заингуудай, искусствын ажал-ябуу-  
лагшад туйлаһан сэхэн амжал-  
танууд тухай сессии дээрэ хөөржэ  
үгэһэн байна.

Росситай Украинин нэгэдээр  
300 жэл болоһон тухай элдхэл Ук-  
раинин КП-гэй Киевскэ обкомой  
секретарь нүхэр Г. Е. Гришко хэлэе.

Украинин КП-гэй ЦК-гэй, УССР-  
эй Министруудай Соведэй болон  
Верховно Соведэй Президиумэй зүг-  
өөс Украинска ССР-эй Верховно Со-  
ведэй Президиумэй түрүүлэгшэ  
Д. С. Коротченко сессидэ хабаадаг-  
шады амаршалаа.

Сессиин хуудтэ ехэ концерт боло-  
жо, энэндэ ССР Соведэй Эхэ  
театрын артистнууд ба Украинска  
арадай гүрэнэй хоор хабаадлалсаа.

Сессиин хуудтэ ехэ концерт боло-  
жо, энэндэ ССР Соведэй Эхэ  
театрын артистнууд ба Украинска  
арадай гүрэнэй хоор хабаадлалсаа.

## РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДАЙ ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ Сүхын механизаторнуудай эршэтэ ажал

МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй  
Бүхэсоюзна зүбөөлдэ хабаадагшад  
дунда зүбөөлдэ хэлсэхэ зуураа  
манай МТС-эй коллектив харьяата  
колхозуудайгаа полинууд дээрэ  
баян тарья ургуулаха гэжэ шийдсэн  
байгаа. Бүхы талмай дээрлэгшэ дунда  
зэргээр гектар бүрин 13 центнер тар-  
ья ургуулаха гэгэн юм.

П. Санжиев, Н. Круглов, Б. Муркуев  
гэгшэд найнаар ажаллана. Майн ур-  
да тээхн мурсыондэ энэ бригадын  
хид түрүү нуурн эзэлжэ, МТС-эй ди-  
рекциин, партиина органицини  
дамжуулгын Улаан туг абаа. Энэ  
бригадынхид даажэ абаһан техни-  
ческэ зүбөөр ашагланай, машина-  
нуудтаа техническэ харуула найнаар  
хэлэнэй ашаар нимэ амжалта туйлаа.

Эртын ороһото культурануудай  
гарилга тон богиноһон болзор соо  
үнгэргэжэ, манай МТС-эй коллектив,  
мүн харьяата колхозуудай гүшүүд  
баян ургасын түлөө гэмсэлэй түрүү-  
шын алхам хэлэн байна. Харьяата  
3 колхозуудтай эртын тарилга  
дүүрэг. Нилээд ехэ хэмжээний шэнэ  
газар элдүүлжэ, тарилга хээднй.  
Энэ хадаа МТС-эй бүхы механизатор-  
нуудай оролдосото ажалай аша  
урэ мүн. Нүхэр Мансоруновай хүтэл-  
бэрлэдэг комсомольско-залуунуу-  
дай тракторна бригада илангаа най-  
наар хүдэлмэрилэе. Энэ бригада  
тракторна хүдэлмэриин түсэб 31,9  
процент дүүргээд, услоһоо трактор  
бүхэнөөрөө 139,9 га (зөөтэн хаха-  
лалгаар) элдүүлрээ. Бригатын ме-  
ханизаторнууд шэнэ ба боро газар-  
нуудыс элдүүлрэхэ талаар ийн үр-  
дүн харууна. 700 гектар нийс газар  
элдүүлрэгшэ, эртын культурануудыс  
тарилга, Бригатын эрхим тракторист  
Петр Гыльков «Ц-51» гэжэ тракто-  
раар үрэг бүриингөө даатгари 19  
— 120 процент дүүргэе. Мүн тракто-  
ристнууд Д. Батуев, Б. Гулюсов,

Энээнэй хамта манай МТС-тэ үшөө  
мугаар хүдэлмэрилэгшэ тракторна  
бригаданууд бини байна. Жэшээни,  
№ 3 бригада ехэ гээгдэлтэй ябана.  
Шалтагаанинш юуб гэхэдэ, машина-  
нуудай техническэ харуулан мугаар  
эмхидхэгшэ, энээнэй гэмээр олон  
тракторнууд зогсоно. Нимэ бригада-  
нуудта түргэнөөр техническэ тула-  
ламжа үзүүлхэ гэхэдэ МТС техническэ  
мастерскойгүй байна. Техническэ  
мастерской эмхидхэлэхэ тухай,  
эрлтын ёһоор занасной частынууд  
аар хангадаг болохо тухай респу-  
бликын Хүдөө ажахын министрво-  
дэ эрилтэ хэлэн байгааби. Энээнэй  
мүнөө дээрэ амаршыс үргэгүй байна.

## АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫЕ СААШАДАНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ!

### Миллион түхэригэй продукции түсэбһөө гадуур үгэбэ

Ажал ехэтэй хүдэлмэриинүүдыс  
механизацилан, продукция үйлдэ-  
бирлэгэс саг үргэлжэ дээшлүүлжэ  
байһан Улан-Удын модондой завод-  
лои коллектив жэлнэ жэлдэ гори-  
той амжалта туйлана.

Коллективүүд илангаа найнаар хү-  
дэлмэрилэе.  
Партийн ЦК-гэй сентябрьска Плен-  
умын шийдхэбэринуудыс бэлдүү-  
лэн, заводой хүдэлмэриинд хүдөө  
ажахын машина бүтээлгэнэ завод-  
уудай захилан хирөөдөгдөлмөд мо-  
до элбэгшэ 4 харынгаа түсэбһе хо-  
ло үдүүлэн дүүргэбэ.

1954 оной түрүүшын квартал соо  
валовой продукция үйлдэбэрлэхэ тү-  
сэбһөө гадуур нэгэ миллион шахуу  
түхэригэй хирөөдөгдөлмөд модо Эхэ  
оронийгоо барилгашадтэ элбэгшэ.  
Столицын предпринимүүдэй кол-  
лективүүдэй жэшээгээр заводойхид  
ажалан бүтээсыс дээшлүүлхын,  
продукциин шанарыс найжаруулахын  
түлөө шангаар тэмсэни. Социали-  
стическэ мурсыон үргэнөөр дэлгэ-  
рэнхэй. Хүдэлмэриин бүхэн даал-  
габарьяа заал наа дүүргэхын түлөө  
гэмсэни. Мурсыонэй түрүү зэргэдэ  
коммунистууд болон комсомольс-  
кыда ябана. Ингэжэ эмхитэй най-  
наар ажалланаһан ашаар заводой  
коллектив валовой продукция үйлдэ-  
бэрлэхэ 4 харынгаа түсэбһе болзор-  
лоон 17 үдэр урид дүүргэе. Мүнөө  
заволойхид майн урда тээхн мур-  
сыондэ туйлаһан ажалайнгаа тем-  
пэс буладханагүй. Хирөөдөгдөлмөд  
материалуудыс вагондо ашаадаг  
цехын (начальнигыс нүхэр Г. Гус-  
ляков), модо хирөөдөлгын (началь-  
нигыс нүхэр В. Алексеева) ба хир-  
өөдөгдөлгөн модо заһалгын цехын

Росситай Украинин нэгэдээр  
300 жэлэй ойдо зориулагдан  
РСФСР-эй Верховно Соведэй ойн  
баярай сессиие байһан оной майн  
27-до ардаха тухай мэдээлэме за-  
водой коллектив ажалай ехэ дэ-  
бжэлтэйгээр утгаба. Сессиин хүндэ-  
лэлтэ бүтээсөөс бүри дээшлүүлхэ  
гэжэ шийдлэн Иван Сурин, Иван  
Белокрылов гэгшэдэй хүтэлбэрлэг-  
шэ хаалаһангид даатгабарьяа саг  
үргэлжэ 40—50 процентээр үдүүлэн  
дүүргэе. Рамингууд В. Мясников,  
Г. Ермолаев, Я. Васильев, станюк-  
ингууд А. Новичкий гэгшэд ажалла-  
зүбөөр эмхидхэжэ, нормоёо 200 про-  
цент дүүргэлэг болонхой. Бүтээсэ  
ехэтэйгээр ажаллажа, продукция үй-  
лдэбэрлэхэ хахад жэлэйнгээ даал-  
габарине болзорлоон урид дүүргэ-  
һэн ашаа тэгшэд М. Чебынин, М.  
Котшаев, Н. Астраханцев, И. Каза-  
ков ба бусад аяр шоль харын тү-  
сэбөөр ажаллана.

## Сабхишадай цех түрүүлэ

Байтша оной түрүүшын кварта-  
лай түсэбһе Кяхтадахн Куйбыше-  
лай нэрэмжэтэ олоборилгын арте-  
лин олонхи цехүүд үдүүлэн дүүргэ-  
жэ һэн. Мүнөө тэдэнэр мурсыон-  
нэйнгөө эршыс улам шангалдажа  
байна. Хубсаһа оёдог цехын хүдэл-  
мэриинд апрель харынгаа даалгаба-  
рине болзорлоон урид үдүүлэн дүүр-  
гээд, май соо үйлдэбэрлэнгөө бин  
байһан талмайнуудыс дүүрэнээр  
ашаглан, найн амжалта туйлажа  
байна. Тэрэнэлэй сабхиин цехын  
Чикойскэ отделениинхид мурсыондэ  
түрүүлжэ ябана.

Тэдэнэр амжалтаараа ханаагаа  
амарнагүй. Ажалай бүтээсыс дээш-  
лүүлхэ тухай Москвагай ба Моск-  
во областин предпринимүүдэй  
коллективүүдэй үүсхэлыс дэмжэе.  
Продукци үйлдэбэрлэгшэ табан про-  
центээр дээшлүүлхэ гэгэн зорил-  
гоёо болодо дээрэн бэлдүүлжэ бай-  
на.

## Абаһан уялгая дүүргэнэ

Торин аймагтахи Желтурын  
тэрмэ сүүдхэ соо хэдэн зуун пүд  
тарья таталаг юм. Тэрмын коллек-  
тив (директорын нүхэр Хайдуков)  
валовой продукция үйлдэбэрлэхэ үн-  
гэрхэн дүрбэ харынгаа түсэб 102  
процент дүүргэе. Ажалай бүтээсыс 2  
процентээр дээшлүүлжэ, 14.000 тү-  
хэригэй олодо доход олоһон байна.  
Нимэ амжалта өөрөө эршэ бэшэ, ха-  
рин энэ коллективэй эршэтэ ажалай  
үрэ мүн. Тус коллектив апрель на-  
рала валовой продукция гаржа түсэ-  
бөө 105 процент дүүргэжэ уялга аба-

Илан аад, хүдэлмэриингөө саг нягта-  
руулан ажалай бүтээсыс эрид дээ-  
шлүүлжэ, абаһан уялгаяа 175,5  
процент дүүргэһэн байна. Хүдэлмэ-  
рииндэ үнэн сэхээр хандагай, үйлдэ-  
бэрлэнгөө түсэбһе үдүүлэн дүүргэ-  
дэг түрүүлүүд олон. Жэшээни, ашаа  
тэгшэд Илья Шадрин, Цыремпил  
Балданов, хүдэлмэриин Елена  
Шестакова болон бүрид ажалай эр-  
хим жэшэ харуулаа, ажалайнгаа  
бүтээсыс саашадан дээшлүүлхын  
түлөө шангаар тэмсэни.

## Курумканда эртын тарилга унжагайруулагдана

КУРУМКАН. (Телефоноор абта-  
бай). Нейлоно майн 15-да Курумкан-  
ай аймагай колхозуудта ороһото  
культурануудай эртын тарилга дүүр-  
гээд байгаа һэн. Харин мүнөө 12  
мянган гектар шэниссэ болон ха-  
ра тарьян тарилгад байха ёһотой  
аад, оройдоо 8 мянган гектар тари-  
лажа, түсэб 70 шахуу процент дүүр-  
гээдэ. Энээнине Молотовой нэрэм-  
жэтэ колхозной жэшэ дээрлэгшэ ха-  
ража болон. Энэ колхозной поли-  
нууд дээрэ Баргажанай МТС-эй нү-  
хэд Ралнаев, Хайтаров гэгшэдэй  
тракторна бригаданууд бүтээсэ  
багатайгаар хүдэлмэрилэжэ, эртын  
тарилгыс ехээр улааруулаа. Этэ  
бригаданууд түсэбэй ёһоор 2160  
гектарта эртын тарилга хээ байһан  
аад, мүнөө оройдоо 1196 гектарта  
хээд байна. Хэрбээ нимэ темпээр  
саашада хүдэлөөд байгаа наа, эн-  
дэ тарилга үшөө 7—8 хоног үргэл-  
жэхэ болон. Энэ колхозно тар-  
илгын хүдэлмэриин ахадаа улаар-  
уулагдааб гэхэдэ, трактор маши-  
нууд олоороо наатана, ажалай  
эмхидхэл мугаар. Тарьянажалай болон  
тракторна бригаданууд ажалыс  
найжаруулаха туһаа колхозной түрүү-  
лэгшэ нүхэр Санжиев, Баргажанай  
МТС-эй директор нүхэр Казанцев  
гэгшэд ханаада табиһагүй, зохио  
хэмжэе абаһагүй.

Аймагай колхозуудта эртын тар-  
илгын улааруулагдажа байһанай  
үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ,  
тракторна саяжэлүүд хоёр халаанда  
ябуулагданагүй. Тэдэнэр хоёр ха-  
лаанда хүдэлмэрилэлбэл сүүдхэдэ 16  
— 17 час соо тарилга хээ байгаа.  
Энэ шухала арга нэгшэе бригадада  
хэрэгдэлтэйгүй. Техническэ харуу-  
ла мууаһаа боложо, трактор ма-  
шинануудай эддэрлэгшэ хүлэй үедэ  
буршисе олошооро. Мүнөө бригада  
бүхэндэ үдэр бүри 1—2 трактор эл-  
дэб шалтагаанаар зогсодог болоо.

С. И. Голубинский агууехэ ород  
арадта үнэн үрхэнэй баяр хүргэл-  
гөөр үгээс ахилэ. Нүхэр Голубин-  
ский Баруун-Урда түмэр замай Киев-  
скэ отделениин түмэрэшилд ба  
Зүүн-Урда магистралин Воро-  
нежскэ отделениин коллектив  
хоёрой хоорондох хани барисаан  
тухай хөөрөбэ.

Поли дээрэ хүдэлмэрилэгшэ байһан  
механизаторнууд культурно-ажа-  
лануудтай талаар мугаар хангалда-  
на. Зарим олон бригаданууд рес-  
публиканика газарнуудыс хахад ба-  
ра боложо абадаг.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хүтэлбэрлэх хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр шэлэн олохо ба хүмүүжүүлэх

Орононгоо хүдөө ажыхын бүхы халбаринууды саашадан хүгжөөх талаар парти, правительствын хараалхан хэмжээ-ябуулганууды амжалтатгайгаар бэлдүүлхын туланда нотагай партиан органууд хүтэлбэрлэх кадрнууды зүбөөр шэлэн олохо ба хүмүүжүүлэх ёстой. Гэбэшье, колхозууд ба МТС-үүдэй хүтэлбэрлэх кадрнууды, партиан эжин организацинуудай секретарьнууды шэлэн олохо, хүдэлмэрилэгшэды табихдаа, КПСС-эй Сэлэнгын айком гэдэнэй политическ бэлдэхэнь, ажал хүдэлмэрилэгшэды талынь харадаггүй, харин анханлаа хүтэлбэрлэх тушаалда яһала ябаһан, гэм зэмэ хэсгүй хүн лэн гээд лэ ажалда дэбжүүлэг байгаа.

Мүнөө аймаг соохи олохон колхозуудай эжин парторганизацинуудай секретарьнуудаар юрэнхы эрдэм, политическ бэлдэхэл багатай, партиан хүдэлмэрилэгшэды мэдэхэ-шэстүг хүнүүд дэбжүүлэгдэн байна. Жэшээлхэд, «Коммунизм» колхозой парторганизацин секретаряар хургуулин багша нүхэр Жамбалов хунгаданхай. «Хуруулидаа үглөөнөө үдэш болотор ном заагад, партиан хүдэлмэрилэгшэды сүлөөмин болоногүй» гэж нүхэр Жамбалов эхэ мэдүүлнэ. Тус парторганизацида партиан суглаан саг соогоо болодоггүй, ажыхын-эмхидхэй талаар колхозоо саашадан бэхжүүлэх тухай болон бусад шуухала асуудалууд суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнгүй, колхознигуудай дунда нинтэ-политическ хүдэлмэрилэгшэды ябуулагданагүй. Энээн дээрээ болохо колхознигуудай ажалай журам нилээд хуларанги, колхозой ажыхын али бүхы халбаринуудта дүтүу дунда үйлдүүлэ олон гарана. Тэд коммунист Жамбаловы коммунистуудай найдабар дүүргэдэггүй, партиан айкомышэ энэ нүхэрэй үмэнэ шанга эрилтэ табидаггүй байха юм.

Мүн аймаг соогоо эгээн гэгэдэнги колхозуудай нэгэн-Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизацин бэхжүүлэх хэрэгтэй болоо лэн. Тинхэдэн айкомой бюро удааншые бодомжолонгүй нүхэр Бальчинов гэгшые секретаряар найшаан дуралдхан байна. Тэрэ хадаа хүдөөгэй клубы дагшаар хүдэлмэрилэгшэды шадхагуй байһан дээрээ хоёр жэлэй саада тэрэ тушаалһаа гаргагданхай байгаа.

Парторганизацин секретаряар нүхэр Бальчинов зургаа-долоо нара мүнөө хүдэлмэрилэгшэ байна. Зүгөөр колхозы гэгдэлхээн гаргахы дээрээ тэрэ ажалһаа гаргагданхай гэдэг. Тэд парторганизацин секретаряар хүдэлмэрилэгшэ шадхагуй хүн, мүнөө секретарьнуудта заабари үгэжэ, хайн туһаламжа үзүүлжэ шадхагуйн табтай гэжэ айкомой бюро мэдэхэл ёһотой байгаа. Гэбэшье, энэ шуухала асуудалда харюусалгагуйгөөр хандаһан ушарһаа тэрэннэ айкомой инструктораар дэбжүүлнэ.

Мүн партиан айкомһоо Сүхын МТС-эй зонодо эльгээгдэн инструктор нүхэр Пурбуев тухай баһал хэлэмээр байна. Нүхэр Пурбуев залуу, яһала хургуулитай хүн байбашы, партиан-эмхидхэй хүдэлмэрилэгшэ дүй дүршэлгүй юм. Тэд, нимэ дүршэлдэ хурахагы гэжэ нүхэр Пурбуев байлай оролдоногүй. Тимээлэ МТС-эй харьяата колхозуудай парторганизацинуудта муртэй туһаламжа үзүүлнэгүй. Жэшээлхэд, нүхэр Пурбуев үнн удаан саг соо «Коммунизм» колхоздо байһан аад, энэ колхозой гэгдэлэй шалтагавни элирүүлжэ шадхагуй, колхозой хүтэлбэрлэгшэды энэ асуудалаар туһатай зүбшэл үгөөгүй, холын хараата нэгшые асуудал правленни ба парторганизацин үмэнэ табиагүй.

Селендумын МТС-эй зонодо томоноуд колхозууд олон байбашы, эндэ партиан айкомой инструктор мүнөө болотор олодогүй. Айкомой инструктортай хэжэ хүдэлмэрилэгшэ зонодо тон эхэ, томо партиан организацинууд олон байбашы, партиан-эмхидхэй хүдэлмэрилэгшэ дутагдануудтай.

КПСС-эй Сэлэнгын айком инструкторуудайнгаа хүдэлмэрилэгшэ найнаар эмхидхэнгүй, тэзгэрэтэ үдэр бүрин туһаламжа үзүүлнэгүй гэгдэхэ адуу болохогүй. Тэдэнэрэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэрилэгшэ муугаар табидагхай.

Партиан ЦК-гэй сентябрьска пленумнэ хойшо нэгэ найнаар бэлдэхэл, практическа ажал хүдэлмэрилэгшэ туһатай семинар болоогүй, биднэры хүмүүжүүлэх талаар муртэй хүдэлмэрилэгшэ гэгдэнэ. Гэжэ айкомой инструкторууд хэлсэнэ. Зүгөөр хаа-яа аппаратай хүдэлмэрилэгшэды зүбшэн зарлагдажа, тэрэн дээрэ ажал хүдэлмэрилэгшэ тухай юрэнхы, нэгэ янзын хөөрөлдөөнүүд лэ болодог.

Колхоз болон МТС-үүдэй хүтэлбэрлэх кадрнууды зүбөөр шэлэн дэбжүүлэх, тэднэры хүмүүжүүлэх харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэ партиан Сэлэнгын айком, тэрэнэй бюро эрид найжаруулаа ээргэтэй.

Б. Ширетороз, манай корреспондент.

Гүн тайгын дунда... Тимээшье үнн бэшэ лэн. Гурбахан жэлэй саана нарһан тухын дунда, Гусиха горхойн эрьдэ, хүжэ хөрөөшэй аблан суррагатаа, хүдэлмэрилэгшэ гэр байрнуудта баригдажа эхилэ бэлэй. Мүнөө эндэ хүдэлмэрилэгшэды томогон посёлк бодонхой. Энэ хадаа Баргажанай леспрохмой модо бэлдэхэлэй Гусиха гэжэ пункт.

Тэндэ хүдэлмэрилэгшэды 27 гэр, хамтын 6 байра, 2 квартиратай 7 гэр шэнээр баригданхай. Гадна, пункттын коиторо, медицинск пункт, эжин хургуули, автогараж, столово, пекарни, 150 хүнэй хууритай клуб бии. Заһабарилгын мастерскойнууд, пилорама болон хүдэлмэрилэгшэды гэр байрнууд электын гэрлээр яларна. Наяхан эндэ почтово отделени нээгдэб.

Тус пункт леспрохмой эгээн томо, механизированый пункт болонхой. Эндэ КТ-12 маркын хүсэ ехэтэ тракторнууд, автомашинууд, автокранууд, нүүдэл электростанцинууд, электротехоронүүд хүдэлмэрилэгшэды Баян техникын хүсые дүүрэн ашаглажа шадха, мэргэжэл эхэтэй механизаторска кадрнууды бии. 1954 оной эхиннэ хойшо тус эгээн үлүүлэн дүүргэжэ ябаһан тус пункттын модошол-механизаторнууд ажалай бүтээшы саашадан дэбжүүлэхэ талаар Московско предпритиинуудай үнэтэ үсэхэлы халуунаар дэмжэ. Тракторист Павел Меньшиков, шофер Константин Кустов болон бусад дэбжүүлэгдэн уяланууды абаад, ажалай үндэр бүтээшэ туйлажа байна.

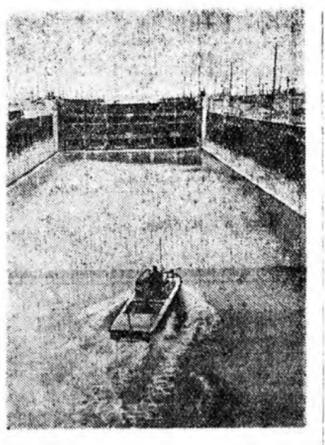
Ингэжэ, урлан хүнэй ябаагүй ой тайга соо мүнөө новаторска ажалай охин бурьялжа эхилэ. Д. Гиренов.

Залуу хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлэгшэ Улан-Удэ станцин паровозно-депогой бэлдэхэлэй цехын конторо соо түмэрэмшадай хубсаһа үмдэнэн залуу хүбүүд шууялдажа, энээлдэжэ байба.

Нодондөө шэлтэй, бүхэгэршэг үндэр бэстэй хүнэй орожо ерэхэлээр гэндэ шууяжа байгшад абаа шэмээгэй болошоно. Бээдэ тааруухан, зоридхоноор үмдэнэн тэрэнэй кителлин ингэртэ Ленинэй ордон нэгэ медаль, «Эрхим түмэрэмшэ гэнэн» хоёр значок яларан харагдана.

«Хүдэлмэрилэгшэ ангийн залуу үегэн ербэ гэгшэ гүт?—гэгжэ шоглоон хэбэртэйгээр мастер Сайфудинов сугларашадһаа асууха зуураа, илдам зөөлэн нодөөр тэднэны харана.

—Танда, Белял Саляхович, биднэры эльгээгшэ,—гээд, айд гэгэн хэбэртэйгээр шүрдэгэрхэн бэстэй, пуларгы янзын хүбүүн баранһаа урдай харюусаба.



Молотов, Касска ГЭС-эй барилгашад бугахардай байлэр—Мойн 1-нэй хүндэвэдэ суднаар явлын шлюзэй барилгы дүүргэжэ лэн. Мүнөө промшылэна ба өлө хоолой товорнууды ашанхай суданууд энэ шлюз соогур гарана, уральска модон урдуулагдана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 20 камер суннаар тамаралгын шлюз соо тамаржа ябаба. ТАСС-эй фотохронико.

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГТА ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ АБАБА

Хабарай тарилгын урда тээ газарай хурһы элдүүрлэн, тэрэнэй шинг нойтынь тогтоожо, мүн эртын орооһото культуранууды тариха түсбөө дүүргэжэ, социалистическ мурьсөөндэ түрүүлэн «Победа» колхоздо (түрүүлэгшэ нүхэр Г. Шылыпов, парторганизацин секретарь нүхэр С. Соктоев) айкомсөвдэй гүйсэдкомой ба КПСС-эй айкомой дамжуулгын Улаан туг үгтэбэ.

ТҮРҮҮШЫН 100 ГЕКТАР ШЭНЭ ГАЗАР ХАХАЛАГДАБА

Орон дотор орооһо тарья үйлдэбэрлэгшэ саашадлы ежэ болгохо, шэнэ ба боро газарнууды ашаглаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй февральско-мартовска пленумтай тогтоолой харюуда аймагай колхозууд шэнэ газарнууды ашаглаха гэжэ шиндэнэн байгаа.

Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилэгшэ Федор Островокин тракторна бригадын механизаторнууд шэнэ газар элдүүрлэгшэ дээрэ зорингойгоо ажаллана. Эдэнэр түрүүшын 100 гектар шэнэ газарта тарилга хэһэн байна. Мүнөө шэнэ газар хахалалга үргэлжэлхөөр.

АВТОМАШИНАНУУДЫЕ АБНА

Үнгэрхэн жэлдэ аймагай хэдэн колхозууд һу, тою, мяха ба хүдөө ажыхын бусад продуктууды гэрншэ түсбөө гадуур тушаажы, автомашинууды абаха болоһон байна.

Наяхан «Путь Сталина», «Победа» «Улаан Далахай», Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд «ЗИС-5» маркын автомашинууды абаба.

Д. Аюшев.

Залуу хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлэгшэ

Улан-Удэ станцин паровозно-депогой бэлдэхэлэй цехын конторо соо түмэрэмшадай хубсаһа үмдэнэн залуу хүбүүд шууялдажа, энээлдэжэ байба.

Нодондөө шэлтэй, бүхэгэршэг үндэр бэстэй хүнэй орожо ерэхэлээр гэндэ шууяжа байгшад абаа шэмээгэй болошоно. Бээдэ тааруухан, зоридхоноор үмдэнэн тэрэнэй кителлин ингэртэ Ленинэй ордон нэгэ медаль, «Эрхим түмэрэмшэ гэнэн» хоёр значок яларан харагдана.

«Хүдэлмэрилэгшэ ангийн залуу үегэн ербэ гэгшэ гүт?—гэгжэ шоглоон хэбэртэйгээр мастер Сайфудинов сугларашадһаа асууха зуураа, илдам зөөлэн нодөөр тэднэны харана.

—Танда, Белял Саляхович, биднэры эльгээгшэ,—гээд, айд гэгэн хэбэртэйгээр шүрдэгэрхэн бэстэй, пуларгы янзын хүбүүн баранһаа урдай харюусаба.

—Намда гү?—гэгжэ, ехэл гайханан шэнгээр Сайфудинов дахин асуурта. Тэрэнэй түхэрэн шарайтай ноурта байрай тэмдэг харалгана. Гушан долоон жэл соо эндэ ажаллаха зуураа, энэ деподо мэргэжэл олохоёо ерэн хэдэ нимнүүд хүбүүдтэй уулзаһан байна? Хэдэ нимнүүд хүбүүды мэргэжэлтэй болгожо, ажалда хургаа гэгшэ! Тоогүй олон!

Сайфудиновтай боллогото болон дуугай байһы залуушуул өөһэднхээрэй тайлбарилба.

—Бү гайхагты, нүхэр мастер,—гэгжэ бас бүдүүн хоолойтой, бамбагар шара үнэтэй хүбүүн хэлэбэ.—Биднэры бэртэ бултанманнай дүрбэдхэн разряд үгтэнхэй.

—Үгтэнхэй гэнэ гүш? Тэрэнэй тэрэ зүт. Тэдэ ажабайдалтай ондоо, «тусхай разряд» эринэ шуу. Эгээн дэдхэн разряд гэгшэ габагай, түргэн, ажалда дуратай, үнн сэхэ байха хэрэгтэй. Мүн өөрынше үүсхэл оролдогто хэрэгтэй. Энэ «дээдэ разрядууды» цех соо, верстагай хажууда олохо болоо гэгшэ.

Белял Саляхович дуугай болошоно. Шэнэ ерэнн хүбүүды эндэ даалаха байһанаа Сайфудинов боллогото болон шэбшэнэ. Цехингээ бодорһонд, токарнууды бултгынь наһан соогоо толоно һайн муушын хэжэжэ үзэнэ. Энэ цех соо Сайфудинов 1941 онһоо хойшо мастерлар таһалгаряагүй ажаллана. Энэ болзор соо хүдэлмэрилэгшэньгөө абари зангыс, шадбаар мэргэжэлы, тэдэнэй дура зориге өөрынгөө табан хурган шэнги мэдлэг болонхой.

Залуу хүбүүд бутла цех соогур тарашаба. Хуушанан хүдэлмэрилэгшэ гэдэнэртэ үсын хани нүхэд шэнэ хандажа, хүжюун солбон хүбүүн ойлгоо шадхагуй юумынь тэрэ доронь заажа үгэнэ. Мастер Сайфудинов хэдэн үзэнг үнгэрхэн хойно залуу хүдэлмэрилэгшэды харахалы алха, түлхюор болон бусад инструментнууды барилгашадһаа бэрхээр ажаллажа байба. Тэдэнэр аха заха нүхэдэнгөө элээр ри доо ябажа, зүб харгыда гарда ажабайдалтай «тусхай разряд» олохо бүхы условөөр хангагдара.

Үбгэн мастерай контородо һуу байтар комбинезон үмдэнэн харил шарайтай машинист орожо ербэ.

—Сайн, сайн. Борис Надмитов,—гэгжэ Сайфудинов орожо ербэ машинисты хүндэтгөөр амарһана.—Дуулаа нэм, манай цехтэ мүүжэһэн хадаа, коллективнэй нэрэ солые алдангүй бариха хаямши, бэрхэн даа Туйлаһанар һанаагаа бү амара.

—Орлонобди, Саляхович, хүндэбэ алдахагүйл байхайди. Эсгэ хүбүүн хоёр шэнги тэдэн үнн удаан хөөрөлдэбэ. Мүнөө машинист-хүндэ ашаашан, ажалай таргалы бэлдэхэлэй цех соо, энэ үннэй мастерһаа олоһон юм. Энэ сооһоо паровоздо хүдэлмэрилэгшэ олоһон байгаа. Гансашы тэрэ шэл даа. Бэлдэхэлэй цех сооһоо лэн арбаад хүбүүд, басагад болгожо, хүлэг мөрбө эмээлэнгэ байна. Тэдэнэй олонинг гэр бүл тэй, зарим нэгэнниг үйлдэбэрлэгшэ эхэ участогуудтай хүтэлбэрлэгшэ болонхой. Тэд эдэнэр ажалда хургаһан, советск эжэ булын ажабад тээшэ алхам хэлгээһэн аша үхүргэнэн энэ хүнине мартаха Имэ хүнүүд мартагдахагүйл.

—Зай, наяр пенсционер болон утахан амаралтада гарахатнай тэ—гэгжэ Надмитов асууна.

—Амаржа ушөө үрлэхэдди Пенси байгаа юумэ бээ... Тэд би мнэше эхээр үтэлөгүбэ,—гээд Сайфудинов залуурхаха һанаатай, ургаа сэхэлэн, сэхэлэн байба.—Мнэ бэшы хэрэг түхэлэ үшөө алдхгүйл байхаб,— гэгжэ Надмитов цехингээ үдэн хуртээр үдэлшэ.

—Танай хүбүүн Ибрагим хоёр составы холбон нэгэ доо зүдэржэ, минин урдахаа эрээ. Шадһаа дах, составайн, хойноһоо харахы һалхин тооһо татан мушхарна,—гэгжэ Надмитов үбгэн мастер тээшэ харана.

—Тэрэшин тинхэл байха, харангын солбон түргэн, алины юумэд шадһаар юм лэн,—гэгжэ Сайфудинов машинист хүбүүтэй байһан оморгоор хөөрэнэ.

—Үнгэрхэн һарын хүдэлмэрилэгшэ дүнгөөр депогой түрүү хууриень най цехтэ өлгөө гэгшэне? —Тимэ даа, эзэлээди түрүү мурри. Энэ нара соо даалгабары 18 процент дүүргэжэ зорилготойди.

Белял Саляхович депогой коллективэй дунда эгээл хүндэтэй мастер болонхой. Тэрэнэй хүтэлбэрлэгшэ бэлдэхэлэй цех һараһаа һарада хүдэлбэрлэгшэ үннэ показателнууд туйлажа, түрүү зэргэдэ ябаһа. Үдэн найһатай болон нүхэр Сайфудинов шэн зорингойгоор хүдэлмэрилэгшэ хажуугаар, залуушуулы хүндэжүүлгэдэ, тэдэннэ ажалай түрүү дүршэлдэ хургаа хэрэгтэ бүхэ шадһалаа зориула.

СССР-эй АРАДУУДАЙ АХАДУУГЭИ БҮЛЭ СОО

КАРЕЛО-ФИНСКЭ ССР ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЭДЭ

«Үргээдгэгүи шубуудай һуудаг газар», «Зүргэ харгы гараагүй нотаг» «Столицын хажуудахи Сибирь» гэжэ урдан Карелин нэрлэдэг байгаа. Нэрээшы тинмэ байһан юм.

Карельскэ арад өөрынгөө гүрэнэтэй болоогүй байба. Нобд баядта болон купецүүдтэ дарлагданхай тэрэ арад зон найһан үе соогоо эрхэтэй сүлөө байдалтай болохо гэжэ һанажа горьдожо ябаа. Зол жаргал олгохо ёһотой байһан «Самло» гэжэ эди шэдтэ тэрэм тухай хэзээдэ мушкэ «Калезала» соогоо магтан хэлдэг бэлэй.

Социальна болон национальна дарлалты үгы хэһэн Октлбрьска революци карело-финскэ арадталы эрхэ сүлөө олгоһон байгаа. Сэсэн мэртэн ленинско-сталинска национальнэ политикы хүсэндэн хүргэжэ, Коммунистическэ парти болон Советскэ правительство болбол карело-финскэ арадтай политическэ, экономическа болон культури талдаар урган мандахын туланда бүхы хэмжээнууды абаһан байха юм.

Росие электрфикацилла гэгэн ленинскэ түсбэй ёһоор 1924 ондо Кондопожско электростанцин барилга эхилэ лэн. Удангүй тэрэнэй база дээрэ Кондопожско целлюлозно-саарһанай комбинат байгуулагдаа лэн.

1940 оной март һарада болон СССР-эй Верховно Сөвөдэй зургааһан сесси тэндэхи ажалшадай дур хусылы хангажа, автономно Карельскэ Советскэ Социалистическэ Республикэ союзна Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикэ Социалистическэ Республикэ болон культури Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикэ болон шэнэхдэн байгуулаха тухай шилдхэбэри баталан гаргаһан юм. Тинхэдэн карело-финскэ арад үмэнэ хүгжэлтын шэнэ шэнэ перспективнүүд нээгдэн байна.

Дайн эрэг болон фашистска эзэмлэгтэ хадаа энэ республикы ажахыда болон культурада угаа эхэ гэрэ гай ушаруулаа лэн. Хоёр зуу гаран предпритиинууд хяа һанна колхозууд болон совхозууд тоноглоһон, республикын столица Петрозаводск город эхэн хойндоло ороһон байгаа. Городуудай болон тосхонуудай хэдэн зуугаад мянган ажалшад эд эвэрнүү болгож, сагаан талада үлэһэн байха юм.

И. В. Сталиной нэрэмжэтэ Беломорск-Балтийска каналай барилга Советскэ Карелин экономическа дэбжэлтэдэ эхэн нэмри болоһон юм. Евронодо эгээн томо целлюлозно-саарһанай комбинатдай Сегеж гэжэ шэнэ город каналдай трас-

Агуухэ ород арадай болон манай ороной бусад бүхы арадуудай ахадүүгэй туһаламжын ашаар, тус республикын ажалшад өөрынгөө экономическа болон культури хүгжэлтэд эхэн амжалтанууды туйлаа. Бүри сэрэгтэй урда тээхи 1940 ондо республика дотор промшылэна продукция бүтээн гаргалга 1913 онойхиноо 11 дахин үлүү ехэ болоһон байгаа.

1940 оной март һарада болон СССР-эй Верховно Сөвөдэй зургааһан сесси тэндэхи ажалшадай дур хусылы хангажа, автономно Карельскэ Советскэ Социалистическэ Республикэ союзна Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республикэ болон шэнэхдэн байгуулаха тухай шилдхэбэри баталан гаргаһан юм. Тинхэдэн карело-финскэ арад үмэнэ хүгжэлтын шэнэ шэнэ перспективнүүд нээгдэн байна.

Модо бэлдэхэлэй ургалтын база дээрэ саарһа, целлюлоз, картон, фанерэ, стандартна гэрнүүды болон модоной химическэ продукци бүтээн гаргалга ехэ болон. Жэсшэн, стандартна гэр баридат Петрозаводск комбинат манай Эжэ ороной шэнэ барилгануудта болон республикынгаа ой тайгын посёлогуудта хэрэгтэй хамта 600 мянга гаран квадратна метр байрын гэр зургаан жэл соо үгэнэн байха юм.

«Карелдэр» гэжэ трестын стандартна гэр барилгын комбинат болон модоной заводууд гансахан 1953 ондо 350 мянга гаран квадратна метр байрын талмайтай 2567 гэр орондоо бүтээжэ үгөө. Энэ жэлэй эжин квартал соо 50 мянга гаран квадратна метр байрын талмайтай хэдэн зуугаад стандартна гэрнүүд шэнэ болон боро газар элдэжэ ашаглаха районуудта эльгээгдэ.

Мүн тэршэлэн горнорудна, заганаһан болон промшылэностиин бусад халбаринууд улам ехээр хүгжэһэн байна. 1953 ондо сэрэгтэй урда тээхи 1940 онойхиноо хоёр дахин үлүү ехэ заганан барилдаба. Үнгэржэ жэлдэ бүхы промшылэна продукци хэмжэнь 1952 онойхиноо 18 процентээр урган байгаа.

Ажалшан зоной улам ехэ болгожэ байгаа материална эрилты хангажа зорилготой байһан хүнгэн болон эдэ хоолой промшылэностие хүдөөн дэбжүүлэх тухай ехэн анхара хандуулагдана. Магазинууд, нийгэн эдэ хоолой болон улад зонин хангажа предпритиинууд улам үргэлжэһэн. 1953 оной хоёрдохой ха-

хад соо республика дотор 128 шэнэ магзинууд болон долооногуд нээгдэ лэн. Мүн тэрэ жэлдэ 1952 онойхиноо 185 миллион түхэртэй үлүү ехэ эд тозар худалагдаа лэн.

Карельскэ деревиндэ үндэнэн ехэ шэнэхэлгэ хэгдэбэ. Республикын социалистическэ хүдөө ажыхы мүнөө сагай техникээр эбсэргүүлэгдэнхэй.

Урдан карельскэ газары үржэл муутай гэжэ тоолодог байһан юм. Тэд ажабайдал энэ наһамжын буруу байһанин дүүрэн гэршэлэн харуулаа. Хүсэтэ ехэ техникэтэ, түрүү советскэ наукада түшгэлэн, ахадүү советскэ республиканыудай колхозуудай болон совхозуудай дүй дүршэл хэрэгтэй, манай олохон колхозууд болон совхозууд газартаар ялангай ажал болон мал үсэхээрлгыг хүгжөөн дэлгэрүүлэх хэрэгтэ эрхим һайн показателнууды туйлажа байна. Гэбэшье, республикын хүдөө ажыхын советскэ арадай саг үргэлжэ ехэ болгожэ байдаг эрилтэнь үшөө холо гэгдэжэ абаһа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитетдэй сентябрьска болон февральско-мартовска пленумүүдэй түүхэтэ тогтоолнууды Карело-Финскэ ССР-эй ажалшад угаа ехэ урматай байлтайгаар угтан абаа. Колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай ажалшад хүдөө ажыхын гэгдэлды усадхын туланда бии бүхы хүсээс гаргажа байна.

Экономикын ургахын хажуугаар ажалшад материална ажаһуудалы хажуугаар, тэдэнэй культури хэмжэнь дээшлэжэ байха юм. Революци урда тээхи хуушанай Карелин үндэнэн зоной 85 шахуу проценттэй үзэг бэшэ мэдэхэлэй бай-

һан юм. Тэд мүнөө тинмэ харахы мунах байдал хүдөө нотагууды шы һаланхай. Хүүгды һургал бүтээнитын долоон жэлэй һургал бэлдүүлэгдэбэ. Баһа бүтээнитын арбан жэлэй һургалы орохо бэлдэхэл хэгдэнэ.

Республика дотор 700 шахуу һуугуул нээгдэнхэй, гэндэ революци урда тээхи 1916 онойхиноо тэд дахин үлүү олон хүнүүд һургал. Эндэ хорн гаран техникумүүд болон олон бусад тусхай дунда һургалдай заведенинууд байгуулагдла. Бүри дайнай эхилхэлээ урда тээ Карело-Финскэ гүрэнэй үннөөрөгчтэ байгуулагдаа лэн. Баһа педагогическа институт хүдэлмэрилэгшэ Коммунистическэ парти, Советскэ правительство карело-финскэ арадай наука болон искусствын үрлэжын туланда, формоороо национальнэ, ухаараа социалистическэ культури дэлгэрүүлхын туланда бүхы юумэ хэжэ байдаг.

Республика дотор СССР-эй Наркатуудай академин Карело-Финскэ филиал байгуулагдажа, наука хүдэлмэрилэгшэ, мунд баһа КПСС-эй Центральна Комитетдэй дэргэдэ Маркэ — Энгельс — Ленин — Сталиной институтай филиал байгуулагдаа.

# Ашаг ехэтэ хонидые олоор үсхэбэрилхэбди

Карл Марксын нэрэмжэтэ ажахын гол халбаринь болонго. Унгэрэгшэ 1953 шкызын ганса малажалһаа 14 түхэриг олоо доход абанан хонидһоо 135 мянган түхэриг, нарибтар нооһотой хонидһоо 561 мянган түхэриг, шэрүүбтэр нооһотой хонидһоо 163 мянган түхэриг, шэрүүн нооһотой хонидһоо 36 мянган түхэриг олоо абахаар хараалнабди.

Урдань хонидой үүлтэрье хайжаруула хүдэлмэри ехэ дутуутай байгаа. Эдэ дутуунуудые усдахын тула ехээн хэмжээ абабабди. Мүнөө хонидоо хайн үүлтэрий хусануудта табихаана гадна, олонхиинь искусствона аргаар ороодо оруулнабди.

Хонидой үүлтэрье хайжаруула хэрэгтэ саг үргэлжэ бонитировко хэжэ, тэдэниинь үүлтэр үүлтэрьеинь илгэха гэшэ тон шухала. Мүнөө бидэнэр нутагай үүлтэрий шэрүүн ба шэрүүбтэр нооһотой хонидые илгэжа, тусгаар отарануудые эмхидхэжэ байнабди.

Энээнһээ урда хони, хурьгадта бүдүүн тэжээллээ бэшэ шэмэтэ тэжээл үгтэдэггүй нэн. Тэрээн дээрээ хонидой ашаг шэмэнь бага, илангаяа хонидой нооһотой шанар муу байгаа. Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ хонидые урданайһаа хайн шанартай үбэнһөө гадна, шэмэтэ гэжэ мэтэ зүйлнүүдые үгэдэг болообди. Ингэжэ эдэлүүлхэдэ хонидой тамир шадал хайн байна. Мүнөө жэлдэ хонидой-товариа фермнүүдэй дэргэдэ элдэб шэмэтэ тэжээлэй культурануудые тариха участогуудые бин болгообди.

Хонидой байра бариха талаар ехээн хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Энэ жэлдэ хэдэ хэдэн шэнэ байранууд түхээрэгдэ. Саашадаа отарануудые томодохо, ажал ехэтэй хүдэлмэриинь механизацила хэмжээ-ябуулганууд дүүргэдэжэ байна.

Хони үсхэбэрилгын культуриые дээшлүүлжэ, хонидой тоо толгойе олошоруула ба тэдэнэй ашаг шэмэ дээшлүүлхэ хэрэгтэ кадрнуудые шэлэн ололго шиндхэхи удахшанартай. Мүнөө манай колхозой правлени, партийна эхин организаци кадрнуудта анхаралаа ехээр хандуулна. Хони үсхэбэрилгын эгээл харюусалгатай участогууд дээрэ дүй дүршэл ехэтэй түрүү колхознигууд, коммунистууд ба комсомолецүүд хүдэлмэрилнэ.

Манай хонишодой зорилго хадаа 1956 он болотор хонидой тоо 26 мянган болгохо, тэдэнэй үүлтэрье эрид хайжаруула, иматгал нарибтар нооһотой хонидые үсхэбэрилхэ хэрэг болонго. Энэ зорилгы амжалтаттайгаар дүүргэжэ шадхаабди.

**Л. Г. Гармаев, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо.**

## Сабшалангай ургасые дээшлүүлхын түлөө

Сабшалангай газар хайжаруула гүнгийн малажалда тэжээлэй бари база байгуула үндэһэ табиха үгэнэ. Бичурын аймаг олонгуудай сомоной Лениней үзэтэ колхоз энэ асуудалда анхарал хандуула.

Энэ энэ колхоздо 43 хүнһөө үүн тэжээл бэлдэхэлэй бригуудмэрилнэ. Бригадын гэгэ газар уналха, сабшалангай дээрэ ургаһан бургаана сэ, шэбхэ тарааха зэргын хүрнүүдые хэнэ. Аяга гэжэ га-

таран эхэмплар ном хэблэжэ ба. Тэрээнһээ дүрбэн зуун таниганийн финскэ хэлэн дээшлэдэ.

Этэскэ засагай тогтоһонһоо хой-Арело-Финскэ ССР-тэ хүдэлдэдэй, худеэ ажахын түрүүнэй, эрдэмтэдэй, врачуудай, шварай, инженернүүдэй, агродай болон техникүүдэй олон кадрнууд ургажа гараа.

Энэ бэлдэхэлэй мастернууд Готчиев, Лаури Квииние-Лейво, Филипп Макеев, Козырев, гэшэдэй нэрэ алдуд республика дотор үргэн нэблээжэ болонхой.

Э-Рэй Наукануудай академинь хада болон бусад хуралсалдай үнэнүүдэй ород болон бусад аярадуудай түлөөлгөһэд эрдэмтэй хамта хэдэн олон эрдэм-арелүүд болон финнууд наурч-он педагогическа хүдэлмэри байдаг.

Сабшалан зоной дундаһаа угаа байн хайн эмхидхэгшэд, гүрэн болон политическэ ажал-ябуу-дла дэбжээжэ гараа. СССР-эй олоо Советтэ хунганан хүд-лүүлгалтада депутатуд болгон-Олоонекскэ колхозой түрүүлэгшэ П. Т. Антилов, Кондопожско-Олоонно-саарнанай комбиндаид үр финн В. Э. Хуусари, Онеж-каводой хүдэлмэришэн ород Соснин болон бусад хунган-гэнэ.

Энээнһөө экономико болон куль-туржөөлгэдэ туйлаһан ам-лануудта тэмдэглэжэ байхадаа-Олоонекскэ арад болбол этэ бү-дүүлгалтануудай түлөө Коммуни-скэ партиин сээсн мэргэн ле-по-сталинска политикада.

Энэ арадуудай, тон түрүүн орд

зарта 63 гектар сабшалан үтэгжүүлэдэ, уналгадга. Тэрэнэй га бүринөө 70 центнер үбнэ абаха уялгатай.

Лениней нэрэмжэтэ кодхоз энэ жэлдэ малай тэжээлдэ хэрэглэһэн тулада 21 гектарта наран сэсэг, кукуруза, 158 гектарта зеленко, 270 гектарта овес, 30 гектарта турнепс, 30 гектарта хартаабха тарихань. Хартаабха болон турнепсын тарилга квадратно-гнездовой аргаар хэгдэхэ байна.

**М. Фалисеев.**

арадай ахадүүгэй туһаламжада уялгатайбди гэжэ хайса ойлгоно. Республикын ажалшад арадуудай хани барисаан гэшэ бидэнэй шэнэ шэнэ илалтануудые туйлаха нүхэсэл болохо юм гэжэ мэдээд, энэ эбдэршэгүй хани барисаае бүхи эмжээгээр бэхжүүлжэ байна. Росси-тай Украиннын нэгдэлһээр 300 жэлэй ойе энэ жэлдэ хайндэрлэлгэ хадаа СССР-эй арадуудай ахадүүгэй хани барисаае али тодоор гэршэлэн харуулна. Карело-финскэ арад болбол манай ороной ажабайдалай ушар-хан энэ түүхэтэ событиине өөрингөө агууехэ национальна хайндэр гэшэ гэжэ тэмдэглэхэ юм.

Манай республика болбол Советскэ Союзай хамаг бүхи ахадүү республикануудтай бата боти холбоо барисаатай болонхой. Петрозаводск-до болон бусад газар нутагуудта үнэтэ ашанууд болон товарнууд хаа хаанаһаа ержэжэ байдаг. Тийн Карело-Финскэ ССР өөрөөшье үргэн ехэ энэ оронойгоо городуудта болон тосхонуудта модо, хөрөөдэм-лэл модо, стандартна гэрнүүдэй деталнуудые, саарһа, слюда болон бусад хэрэгсэлүүдые тээлэн эшелонуудые эльгээнэ.

Советскэ Союзай арадуудай ахадүү булз дотор Карело-Финскэ Советскэ Социалистическэ Республика улам ургажа ба бэхжээжэ байна. Коммунистическэ парти болон Советскэ правительствын зүг-һөө бидэнэ үзүүлжэ байһан угаа ехэ туһаламжа болон анхарал оролдогто хада шэнэ шэнэ амжал-тануудые туйлахын түлөө, манай агууехэ социалистическэ Энэ ороной хүсэ шадалье саашаалаа өлмө бэхжүүлхын түлөө тэмсэлые бүри ехээр шангагдахынь республикын ажалшадые уалгана.

# Колхозник! Найнаар шудалаарай Квадратно-гнездовой аргые. Иимэ аргаар тарья наа, Элбэг ургаса хуряахаш!

## Овощь машинаар тарина

Иволгын аймагай олон колхозууд орооһото культурануудай эртын тарилгы дүүргэд, мүнөө оройн, овощной, тэжээлэй культурануудай, хартаабхын тарилга хэжэ байна. «1-ое Мая» колхоздо Иволгын МТС-эй нүхэр Ступаковой хүтэлбэрлэдэг тракторна бригадин механизаторнууд «СОН-2,8» гэжэ шэнэ машинаар 7 гектар морковь тарья. Энэ машинине дүй дүршэл хайнтай тракторист Москвитин тусхай овощь тарилгада хэрэглэгдэдэг «ХТЗ-7» гэжэ трактораар шэрэнэ. Саашадаа ургасые харуулаха хүдэлмэриинь механизироваһын тулада үргэн рьдтай-

гаар, рьд хоорондуурьн 50 сантиметр зайтайгаар тарилга хэгдэнэ. Энэ 7 гектарые гараар тарья наа, 25 хүн 10 үдэр соо хүдэлмэрилхэ байгаа. Харин энэ машинаар хоёрхон хүн хоёр үдэр соо тарья

«Улаан Оронго» колхоздо 6 гектар свёкло тарилгада. «Коммунизм» колхознонгоинь морковь тариха эхилбэ. Гадна, хэдэн колхозууд хартаабха тариха эхилэ. «Коминтерн» колхоздо «СКГ-4» гэжэ машинаар хартаабха квадратно-гнездовой аргаар тарилгажа байна.

**А. Поздняков.**

## Овощь, хартаабхын тарилгада анхарал багаар хандуулагдана

Зэдэн аймагай колхозууд овощь, хартаабхын тарилгы үнгэрэн жэлнүүдэйхэй нилээд үргэдхэхэ юм. Гэбшье, тэрэндэ бэлдэхэлэй талаар олонхи колхозууд ехээн дутагдануудтай.

Үшөө мүнөө хүрэтэр зарим колхозууд үрнэ дутуутай байна. Харин тийхэдэ эдэ культурануудые тариха эхилхэ саг ерээ.

Мүнөө түрүү колхозууд парнигуудта овощинь рьдасада хуулажа байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 14 гектарта орогдон культурануудые тариха түсэбтэй. Мүнөө тэрэнэй үрнэ горшоогхонууд соо хуулан, парнигуудта тариха байна. Гадна, тарилга хэжэ газараа бэлдэхэн, наг шэбхэ шэрэнэ байна юм.

Зэдэн колхозууд хартаабхын үрнэ хүсэлдүүлхэ дүрэн аргатай байһан аад, саг соонь тэрэни бэлд-

хэхэ хэмжээ абангүй байгаад, дээрээ ортобо. Аймаг дотор бүхи дээрээ хартаабхын үрнэний 50 процент дутана. Кировын нэрэмжэтэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Галсанов) энэ жэлдэ 10 гектар талмайла хартаабха тариха байгаад, миил 20 центнер үрнэтэй. Хартаабха, овощь тарилгада ямаршье бэлдэхэлгүй һууна. Энэ колхозой правлени орооһото культурануудайнга тарилгада тугшараад, эдэ культурануудай тарилгые мартаба.

Тэршэлэн Боргойн сомоной Сталиной нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд овощин үрнэний аад, аймгогребсоюзда байһан үрнэнэ хүрэхэ заблагүйлшөө

Саг ошожо байна. Овощь, хартаабхын тарилгые түргэдхэхэ саг тулаа.

**М. Нимаев.**

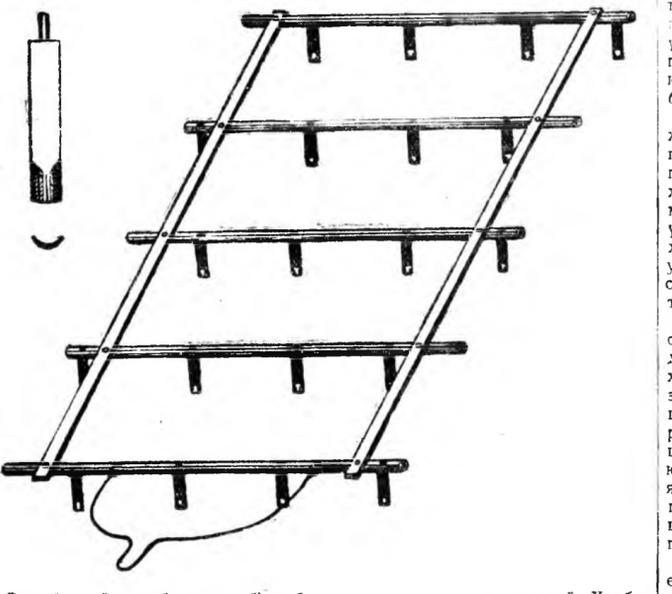
## Хартаабхын тарилгы борнойлго

### Буртаг үбнэтэй тэмсэхэ шэнэ арга

Нэлэнхэ ехэ талмай дээрэ тарилгалан хартаабхын буртаг ногоо түүжэ хаялгада ехэ саг хэрэгтэй болодог, ажал ехээр гаргагдадаг байна. Улан-Удын столовонуудай трестын хүдэлмэришэд хартаабхын буртаг ногооной үндэниие угы хэдэг тог юрын борной түсээрээд, тэрэнэ 7—8 жэл соо амжалтаттайгаар хэрэглэжэ байдаг. Энээнэй ашаар хүдэлмэришэдэй ажал ехээр хүнгрэжэ үгөө, тэдэнэй ажалтай бүтээсэ хэдэ дахин дээшлээ.

Энэ борнойгоор буртаг ногоонуудай үшөө газар дээрээ гараагүй, хая хая үндэлхэжэ байхадань хулагалдажа хаялдаг юм. Энэ борнойе ямаршье механическа мастерской соо, үгышые наа колхозой кузнец соо электрын хүсөөр гаг-

наад гу, али хадаад хэжэ болодог. Иимэ борной угаашаа 80 сантиметр, хүндөлөөшөө 60 сантиметр, 12 килограмм шэгнүүртэй байдаг. Энээнһээ хүнгэнээр хэжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, жэшэнь, борной хүнгэлөө наа газар руу хүсэд ородоггүй дээрнээ хая үндэлхэжэ байһан буртаг ногооной үрнэ дайрахагүй байна. Харин дан хүндлөө наа, дошоо хэмһээ холо ороод, хартаабхын үрнэнүүдые гэмтээжэ болохо. Иимэ борной 12 килограмм шэгнүүртэй байхаднаа газарай хүрһэ руу 2—4 сантиметрээр ородог байна. Борнойн шүдэнүүд 15 сантиметр утгай, хабтагаршг хатуу түшээр хэгдэжэ, ууурын сооо тэмээ хумигдаад, дойбодлуулан хуулагдадаг.



Энэ борнойгоор буртаг үбнэний үндэһэ түүхэдэ хартаабха хайлангай һүүлдэ 5—10 хоноһон хойно газарай хүрһэн со буртаг ногоонуудай үндэлхэжэ эхилхэн үгынь шалгаад, эхилхэн байгаа наань бороогүй үдэр борнойлго захиалагдадаг юм. Хоёр мори оруулаад, дүрбэн борной холбожо шэрэгдэнэ. Гадна, сад-огородно тракторта 16—20 борной холбоод, шэрүүлжэ болодог. Энэ аргаар үдэр со хоёр мори, нэгэ хүн 24 хүнэй гараар хэжэ ажалые хэжэ дүүргэхэ арга боломжотой. Поли хэрэһэйлүүлэн борнойлодог. Энэ борнойгоор ингэжэ борнойлохо үшөө наһа наһа хуураа хажалжа байһан үнжэгэи сагаан үндэлхэнүүд хугара татагдажа газар дээрэ гараад, наранай элшэдэ тугагдахадаа тэрэ дары хосордог юм. Түрүүшын борнойлго хэдэ, 5—7 хоноһон хойно газарай хүрһэн соо буртаг ногоонууд үшөө ургажа байхотой гү гэ-

жэ шалгажа үзэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ ургажа байгаа наань дахин борнойло шухала. Саашадаа культуваци ба хартаабхын шоройе олоолхо хүдэлмэри үлэнэ.

Зүгөөр энэ борной поли дээгүүр үсөөнөөр ургадаг олон жэлэй ногоонуудые абадаггүй юм. Теэд тэдэниинь гараар түгээрхихэдэ бэлэн байдаг. Энэ борнойе мүн бороогүй һүүлдэ газарай хүрһэнэй хаташахадаа зөөлрүүлхын тулада хэрэглэжэ болоно. Хартаабхые квадратно-гнездовой аргааршье тарилгад, энэ борнойгоор буртаг үбнэнь түүхэдэ хамаагүй, үшөө дээрэ байдаг. Юуб гэхэдэ, юрын культури ватораар рьд хоорондын элдүүлгэ хэхэдэ хартаабхын эшэнүүдтэ дүтэ байһан буртаг үбнэнүүд абадаггүй. Харин хартаабхын үшөө ургадаггүй байхада энэ борнойе дээрүүрын ябуулахада поли дээрэн бүхи буртаг үбнэний үндэлхэнүүд дайрагдажа, газар дээрэ гараад байһан буртаг үбнэний хүнүнэй бунэе.

**А. Мантеев.**

# Публицистикэ тухай хөөрэлдэхэ шухала

## (Уншагшын панамжа)

Энэ оной июнь нарада манай республикын уранзохёолшодой хоёрдохи сьезд болохонь. Энэ сьезд дээрэ советскэ бурят-монгол литературыннай амжалта болон дутуу дунданууд элирүүлэгдэхэтэйгээ хамта, мүн баһа саашадаа табигдаха гол зорилгонууд хэлсэгдэхэ болонго.

Эгээл нимэһээ, илангаяа эдэ үдэрнүүдтэ публицистикэ тухай хөөрэлдэл зохистой байна. Тэрэнэй ехэ удхашанартай байбашье, манай советскэ бурят-монгол литературата публицистикэ өөрынгөө хүндэтэ һууриин мүнөө болотор бодогоор эзлээгүй байһаар.

Гэхэ зуура, манай советскэ бурят-монгол литературата публицистикэ өөрынгөө хүндэтэ һууриин мүнөө болотор бодогоор эзлээгүй байһаар.

Бурят-Монголой советскэ уранзохёолшодой Союзай гаргадаг уранзохёолой «Байкал» альманахын (бурят хэлэн дээрэ) найман номһоо оройдоол нэгэ номдонь публицистическэ статья хэблэгдэнхэй. Тэрэн «Ород ба бурят-монгол арадуудай хани барисаан» гэхэн темээр уранзохёолшо Хопа Намсараевэй бэшэһэн зохёл юм. Статягай автор түүхэтэ һонин материал хэрэглэн ингэжэ бэшэһэн байна: «Бурят-монгол арад зон, гурбан зуугаад жэлэй саанаһаа агууехэ ород аралтай өөһдэндөө инаг хайхан дурээр хуби заяагаа ахадүүгэй ёһоор холбожо ерһэн байна Энэ гайхамшагта хани барисаан хадаа бурят-монгол аралдай амгалан тайбан сэдхэл ханаае хангажа, гадаадтын дайсанай ямаршье харшалалта довтолгодо дайрагдахага болһон байха юм.

Эгээл эндэһээ, манай бурят хүнүүд эгүүридэ мүнхэ Эсэгэ оронтой, энхэрэн хамгаалха ахадүүтэй болоһон. Иимэ гайхамшагта зол заяагаар холбогдон түүхын алтан богонь анха түрүүн алхажа ороһон бурят-монгол аралдай эсэгэ үбэг, элинсэг хулинсагуудай айхабтар гүнзэгы ба холье хараван эсээн мэргэн ойун бэлгэһе хүндэлжэ һанангүй байха аргагүй. Аяар тэрэ олон зүүн жэлэй саана, балар харанхы байһан

саг үеин манан дотор, бурят-монгол арад зоние толгойгоо хэлтшн тээшэ ябаһан байгаа гэжэ яаж хэблэжэ болохо гэшэбэ. («Байкал», 2 ном, 91 нуур). Публицистикын таһагта энээнһээ ондоо нэгэшые зохёл 1948 онһоо хойшо хэблэгдээгүй.

Уранзохёолшо Жамсо Гумунов публицистическэ статья бэшэһэдэй нэгэн мүн. Наяхан «Бурят-Монголой үнэндэ» толлолгодон «Хабар» гэжэ тэрэнэй публицистическэ зохёл (Бурят-Монголой үнэн» майн 1, 1954 он) манай оройн амгалан тайбан ажабайдалые тодо ноороор харуулагдайгаа хамта, американска империалистууд тухай баһал хурсаар хэлэнэ: «Байгаали ногоон горгон дэгэлэ» үндэлжэ эхилнэ. Тэрэ хайхан ногоон сээсэгүүд дээгүүр шонын гүлгэд хүлбэрхэ баһал дуратай. Энэ үлбэртэй жэшээлэн харахада, энэ хабарай хайхан сагта американска империалистууд мүн лэ һүүлээ годогонуулаха хүсэлтэй...» Ингэжэ уранзохёолшо революционн нэрэмжээе үшөө дахин хэрэг хэрхо байлгахые арад зондоо һануулаа Энэ хэр «жэшэ» юундэ харуулагдаба гэхэдэ, манай советскэ бурят-монгол литературата публицистикэ хүгжэхэ дүрэн аргатай гэжэ хэлэхэ ёһотойбай.

Публицистикые саашадаань хүгжөөхын тулада нимэ хэмжээ-ябуулгануудые бэлдүүлгэбэл зохиж гэжэ һанагдана:

1. БМАССР-эй уранзохёолшодой Союзай правлениин, мүн «Бурят-Монголой үнэн» гэгэтын редакциин конкурс соносхоод, бэшэгдэһэн публицистическэ зохёолнуудые «Бурят-Монголой үнэн» газеттэ, «Байкал» альманахта хэблэхэ.
2. Ородой советскэ литературын публицистическэ эрхим зохёлнуудые оршуулжа, Бурят-Монголой номой хэблэгээр хэблүүлжэ гаргуулха.
3. БМАССР-эй уранзохёолшодой союзай гаргадаг «Байкал» альманахта публицистикын саг үргэлжын таһаг байгуулха.
4. Мангатаханов, пединституттай түүхын-филологическа факультэдэй студент.

## Рак үбшэнэтэй тэмсэхэ тухай

Рак үбшэнэтэ эсэргүү тэмсэл ябуулгада, тэрэ үбшэниие эмнэхэ методые хайжаруула ба үбшэниие һэргылдэжэ зориулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые үргэдхэхэ гэхэн зорилго элүүри хамгаалгын органуудай үмэнэ табигданхай.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын үдэр бүрин анхарал оролдолгын ашаар манай оройн гражданинууд рак үбшэниие саг соонь аргалуулаха үшөө условитой болоо. Рагые аргалхаһаа гадна, мүн һэргылдэжэ хэхэ хайн метод наука зохёогоо. Рак үбшэниие гансаһые эмнэхэ бэшэ, харин тэрэ үбшэний бин болонгы ба хүгжөөлгы һэргылхэ арга боломжо бин юм гэжэ баталан хэлэхэдэ зүйтэй байна.

Рак үбшэнэтэй тэмсэхэ хатуу юумэнүүд бин болодог.

Рак үбшэниие доодо уралаа үбшэниие хүнүүдэй уралын анха түрүүн хажаржа эхилдэ ба уралдын хатуу улаан юумэнүүд гардаг.

Рак үбшэниие уралаа үбшэлхэн хүнүүдые элдэб аргаар эмнэдэг юм. Энэ хэрэгтэ рентгенотерапи амжалтаттайгаар хэрэглэгдэдэг байна. Доодо уралаа гараһан хажархай, яра ба үрлэ шатажа гү, али тэрэндэ юумэ түрхэжэ болохогүй. Уралада тиймэ юумэнүүдэй гарахада, үбшэлэгшэ тэрэ дороо тамхяа хаяха ба амаа ариг сэбээрэй байлгахэ ёһотой.

Рак үбшэниие түрүүшын шатые саг соонь элирүүлхын тулада ямар эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууд бэлдүүлэгдэхэ ёһотой? 35-һаа дээшэ наһатай хүнүүдэй дунда һэргылгын хүдэлмэриинь жэл соо 2-һоо үсөөн бэшэ хэбэл зохистой байдаг. Рак үбшэниие ба рак үбшэнией түрүүшын шатые элирүүлхын зорилгоор хэгдэдэг һэргылгын хүдэлмэринүүд СССР-тэ түсэбэй ёһоор хэгдэдэг.

Рак үбшэниие бээ хамгаалхын ба тэрэ үбшэниие эмнэхын тулада ажалшад бүхэн өөрынгөө бэын элүүртэ анхаралтайгаар хандахан шухала байна. СССР-тэ үргэрөөр дэлгэрүүлэгдэһэн медицинскэ туһаламжа хадаа врачта саг соогоо шалгуулха арга боломжо олгоно. Юуб гэхэдэ олон тоото эмнэлгын тусхай эмхи зургаанууд рак үбшэниие саг соонь элирүүлхэ ба эмнэхэ талаар шухала бүхи юумэнүүдээр хангаданхай.

Рак үбшэнией бин болохын ба хүгжэхын урда тээ хэдэ хэдэн патологическа процессүүд болодог, тэдэ процессүүдэй эсэстэ рак үбшэнией хабадар бин болодог байна гэжэ малнуудта хэһэн туршалганууд ба үбшэн хүнүүдые эмнэлгэ гэршэлэн харуулна. Рак үбшэнией бин болохын урда тээхи патологическа процессүүд рак үбшэниие үбшэлгын урда тээхи үг гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Рак үбшэнией түрүүшын шатань олон жэлнүүдэй турша соо, заримдаа, хэрбээ саг соонь эмнэгүй наа, хэдэн арбаад жэлнүүдэй турша соо эмнэгдэдэг юм Рак үбшэнией түрүүшын шатань эмнүүлгынүүд дүүрэдэггүй. Рак үбшэнией түрүүшын шата бүхи ушарта рак болодоггүй юм. Жэшэнь, хроническа хотын ярын 15 процентинь, хотын полипуудай 46 процентинь, һүнэй булшархайн фиброаденоматозуудай 30 процентинь рак болодог байна.

Рак үбшэнией нэгдэхэ шатань эхэнхи ушарта һэргылэн шалгалгын үедэ элирүүлэгдэдэг ба амжалтаттайгаар эмнэгдэдэг юм.

Хотын рак үбшэниие хүнүүд илангаяа олоор үблэдэг. Тиймэһээ хотын рагаар үбшэлгын нэгдэхэ шатые саг соонь элирүүлгэ ба тэрэ үбшэниие хайнаар эмнэлгэ шухала удхашанартай байна. Хүнүүд хотын рак үбшэниие үбшэлхэнөө урда, хотын полип, атрофическа гастрит ба хотын хроническа яра гэхэ мэтэ үбшэниие үбшэлдэг юм.

Гастрит үбшэниие, тиймэ тула рак үбшэниие һэргылгын тулада хайнаар эдэлхэ, тамжинһаа гараха ба архи уухаа болихо шухала. Хотын яраар үбшэлхэдэ хэрбээ эмнэлгын туһалаагүй наа, хирургическа операцн хүүлхэ шухала. Хотын полипые гансал операцн хэжэ эмнэдэг юм. Рак үбшэниие үбшэлхэнөө урда тээ һүнэй булшархайгаар үбшэлхэн хүнүүд дилэнхидэ һүнэй булшархайн фиброаденоматозоор үбшэлдэг юм. Фиброаденоматозоор үбшэлгын хүнүүдэй һүнэинь бу-

Улан-Удэ городской онкологическа республиканска диспансер хадаа БМАССР-тэхи онкологин талаар эмхидхэлэй-методическа, эмнэлгын ба һэргылгын хүдэлмэриинүүдэй центрын болонхой.

Онкологическа диспансер рак үбшэниие саг соонь хайнаар эмнэхэ (хирургическа ба рентгенөө аргаар эмнэхэ) бүхи аргатай юм.

Рак үбшэниие мүнөө гансаһые эмнэгдэхэ бэшэ, харин һэргылдэхэ юм гэжэ хэлэхэ бүхи баримтанууд советскэ элүүри хамгаалгада бин юм.

Советскэ элүүри хамгаалга жэл ерэхэ бүри бэхжэнэ, рак үбшэнией тэмсэхын тула тусхай бэлдэхэлтэй врачуудай кадрнууд олоһонго.

Рак үбшэниие һэргылгын нэгэн нийтэ системэ СССР-тэ байгуулагдаа, рак үбшэнией түрүүшын шатань шэнжэлэгдэһэн ба энэ түрүүшын шатые эмнэлгэ хадаа рак үбшэниие һэргылгын гол шухала арган болоһон байна гэжэ тодорхойлодо.

Т. Погодасва, БМАССР-эй онкологическа республиканска диспансерай главна врач.

### Австрийн коммунистическэ партиин XVI съезд хаагдаба

ВЕНА, майн 16. (ТАСС). Австрийн Коммунистическэ партиин XVI съездын түгэхэлэй заседани майн 16-да болобо.

Австрийн бээ даанхай байдалтай түлөө ороной демократическа бүхү хүсүнүүдэ нэгэдүүлхэ асуудалнуудта, хүдэлмэришэн ангийн нэгдэмэл ябуулгы бээлүүлхэ тухай асуудалда компартиин Центральна Комитедэй элидхэл тушаа үгэ хэлэгэнэй болоходо гол анхарал хандуулагда гэж түгэхэлэй үгэ хэлэхэдэ И. Колпени тэмдэглээн байна.

Хүсөөр нэгэдүүлгэ дахинаа бээлүүлгэдэ эсэргүүсэн, Австрийн бээ даанхай байдалы хангахын түлөө тэмсэл хадаа аралта харша правительствын экономикада эсэргүүсэн, ажалшадай политическа эрилтын түлөө хэгдэдэг политическэ тэмсэлтэй нигта холбоотойгоор ябуулагдаха ёһотой гэж Колпени онсо тэмдэглэе.

Солдатска союзууды ба солдатска уулзалганууды правительствын хорихо гэжэ оролдодог ябадалы болуулхын түлөө хүдэлгээ дээрүүлдэ хадаа германска империализмы хэргэлгэдэ болон хүсөөр нэгэдүүлгэ шэнээр бээлүүлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй шухала формонуудтай нэгэннинь болно гэжэ Колпени хэлээн байна.

Манай тэмсэл хадаа нэгэдэмэл, демократическа ба эб найрамдалда дуратай немецкэ демократическа хүсүнүүдэй гэмэлтэй нигта холбоотой байха ёһотой. Германска Демократическа Республика хадаа билэндэ ехэ дэмжлэгэ болохоод гадна, нэгэдэмэл ба эб найрамдалда дуратай Германиин түлөө, сүлөөтэ ба бээ даанхай Австрийн түлөө германска милитаризмда эсэргүүсэн австрийска ба немецкэ арадуудай сугтаа тэмсэхэ ябадалай бодото үндэс нуури боложо үгэнэ.

Тарнашадай дунда компартиин ябуулла хүдэлмэридэ XVI съезд эхэ анхарал хандуулаа гэжэ Колпени хэлэе.

Съезд хадаа Австрийн коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамы ба хүдэлмэринс нэгэн дуугаар ханшаан байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэ эльгээхэ амаршалгын телеграммын текстые делегадууд ба айлшадай нэрбемэ алыга ташалган доросъезд баталан абаа.

Энээнэй удаа «Австрийн бээ даанхай байдал хангалгы туйлаха зам» гэнэн австрийска коммунистическэ партиин программын мэдүүлгы ба Австрийн коммунистическэ партиин уставта оруулагдахан хубилалгы съезд баталан байна.

Съездэ хабаадагшад Индо-Хитай коммунистическэ партида амаршалгын телеграмма баталан абаа. Удаань Центральна Комитедэй ба Центральна хиналтын комиссиин гэшүүды хунгалга болон байна.

Съездые хааха зуураа түрүүлгэшэ Хоннер итгэжэ мэдүүлэе:

Бидэнэр, австрийска коммунистическэ партиид эб найрамдалда дуратай бүхн арадуудай талархалда түшгэлэн эб найрамдалы бүхн хүсөөрөө хамгаалхадн, эб найрамдалда дуратай ороноудай бүлэ соо Австрийн ёһотой гэшүү болохын түлөө хамаг юумны хэзэбдн, гэжэ бидэнэр найдуулнабдн.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин мүн бусад ороноудай коммунистическэ ба хүдэлмэринэйн партинуудай хүндэлдэ зориулан Хоннерэй хэлээн юрөөлнүүды делегадууд ба айлшад нэрбемэ алыга ташалгаар угтаа. «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин мандала болтогой!» гэнэн юрөөл хашхаралдаан хаа хаангүй болно. зал соо партиин гимн «Интернационал» наадалга болно.

Австрийн коммунистическэ партиин XVI съезд хаагдахан дээрэ сонсохгодоно.

нуудаар Фридь Фюрнберг, Франц Хоннер, Генрих Фриц ба Рудольф Рихтер хунгадаа.

Австрийн коммунистическэ партиин Центральна орган «Эстеррейхисе Фольксштимме» гэжэ газетын редактораар Цуккер-Шиллинг хунгадаа.

### Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советдэй секретариатай мэдээсэл

ВЕНА, майн 17. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советдэй секретариат дор дурсагдахан мэдээсэл тунхаглаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советдэй онсо сессн майн 23—28-да Берлиндэ болохонь.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет хадаа, тусхайлбал, арадуудай аюулгүй байдал ба бээ даанхай байдал тухай, тэршэлэн атомна ба водородно буу зэбсэгүүды хэрэглэхэ заналтанууды зогсоохо шухала байхан тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ байна.

Түгшүүрилые нуларуулхын ба эб найрамдалы бэхжүүлхын зорилгоор уласхоорондын шухала проблемэнуудые гуримшуулла ябадалда тулалхын тулада Совет хадаа уласхоорондын олонинтын дура хүсэлы мэдүүлхэ байна.

Фредерик Жолио Кюри. Париж, 1954 оной майн 14.

хэ заналтанууды зогсоохо шухала байхан тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ байна.

Түгшүүрилые нуларуулхын ба эб найрамдалы бэхжүүлхын зорилгоор уласхоорондын шухала проблемэнуудые гуримшуулла ябадалда тулалхын тулада Совет хадаа уласхоорондын олонинтын дура хүсэлы мэдүүлхэ байна.

Фредерик Жолио Кюри. Париж, 1954 оной майн 14.

### Болгарин арадай залуушуулай Димитровско союзай гурбадахн съезд хаагдаба

СОФИ, майн 15. (ТАСС). Болгарин арадай залуушуулай Димитровско союзай гурбадахн съезд хүдэлмэрэ дүүргэбэ. Мүнөөдэрэй заседани дээрэ союзай Центральна Комитедэй ба Центральна шалгалтын комиссиин шэнэ состав хунгадаа. Болгарска коммунистическэ партиин Центральна Комитедэ хан-

далхан хандалгы, КПСС-эй ЦК-да болон ВЛКСМ-эй ЦК-да эльгээхэ амаршалгын телеграммануудые съезд тон ехэ дэбжэлтэгэйгээр баталан абаа. Тэрэнэй хүүдээр ДСНМ-гэй ЦК-гэй секретарь Лучезар Аврамов түгэхэлэй үгэ хэлээн байна.

### Женевэдэ өршэн французска ажалшадай делегаци Индо-Хитадта эб найрамдал тогтоохые эринэ

ЖЕНЕВА, майн 15. (ТАСС). Женевскэ зүблөөндэ хабаадажа байхан советскэ делегацида Францинаа өршэн хэдэ хэдэн делегацинууд тэрэ тоодо Индо-Хитадта плендэ оронон французуудай болон нураггүйгөөр үгы бологшодой бүлэнэрэй, Витри городской хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, Сена дээрхи Иври городской хүн зоной, Ла-Фоли болон Ла-Гаренн городуудай түмэрээмшадай делегацинууд үсэгдээр оронон байна.

рондо хани ёһоной харилсаанууды тогтоохые уржалхан байна.

Индо-Хитадтай французска сэрэгэй пленэйхидэй ба нураггүйгөөр хоросор үгы бологшодой бүлэнэрэй делегаци Женевскэ зүблөөндэ хабаадажа байхан советскэ делегацида бэшгэ барюулхан байна. Зүблөөндэ хабаадажа байхан бүхн агууехэ гүрэнүүдэй делегацида, тэршэлэн Вьетнамай Демократическа Республикын делегацида мүн энэ имэ бэшгүүдые делегаци эльгээхэн байна. Эблэрэлгэ дары баталга сэрэгэй пленэйхидые түргэнөөр андаллан абалсахын тулада элдэб гүрэнүүдэй түлөөлгөшэдэй найн найхан оролдодог гаргахые хүсэжэ байхан тухайгаа тэдэ бэшгүүд соо мэдүүлгэнэ.

Индо-Хитадта эб найрамдал тогтоохые французска арадай хүсэжэ байхан дура хүсэлы мэдүүлхын тулада делегацинууд Женева өршэн байна.

Витри городской хүдэлмэришэд ба албахаагшадай делегаци 15 хүнөө бүридэнэ. Делегациин гэшүүд хадаа элдэб байдалтай ба политическэ нанал бодолтой хүнүүд гэбэл: хүдэлмэришэд ба инженерүүд, социалистнууд, коммунистнууд ба МРП-гэй партиин гэшүүд юм. «Мүнөө үедэ хэлсэнүүдые унжагайруулла политикые Билдогой ябуулжа байхан дээрэ эб французууд ехээр ханаата боложо байна» гэжэ делегациин гэшүүдэй нэгэн Рониде мэдүүлэе. Французска экзэрниүүдэй союзай түлөөлгэшэ Пишери ба делегациин бусад гэшүүд мүн энэ имэрхүү удхатайгаар үгэ хэлээн байна.

Женевскэ зүблөөндэ хабаадажа байхан французска делегациин тогтоологшодо Сена дээрхи Иври городской хүн зоной эльгээхэн хандалга соо ингэжэ хэлэгдэнэ: «Бидэнэр конфликтые шангалдан үргэлхэ хэсэнгүйбди. Бидэнэр эб найрамдалы хүсэнэбди, аюулта дайс болуулжа Зүүн-Урда Азида эбэй ёһоор экномикада ба культурна интересүүдэй хангаха арга боломжо Францида олгохо байхан эб найрамдалы мүнөө тогтоожо болохо гэжэ бидэнэр элгэн найданабди»

Витри городской эб найрамдалай советэй энэ горсодой түмэр замай мастерскойнуудай, «Дешерон» гэжэ предприятин хүдэлмэришэдэй, Витри городской экзэрниүүдэй союзай мэдүүлгэнүүдэй ба хандалгануудай буулгабарине, городской коммуналя ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюзай резолюциин буулгабарине делегаци ламжуулан үгэнэ байна.

Женевскэ зүблөөндэ хабаадажа байхан делегацинуудта, тусхайлбал французска делегацида хандалхан бүхн мэдүүлгэнүүд ба резолюцинууд соогоо ажалшад хадаа Индо-Хитадта дайс дары зогсоохые эринэ ба СССР болон Франциин хоорондо хани ёһоной харилсаанууды тогтоохые уржалхан байна.

Витри городской эб найрамдалай советэй энэ горсодой түмэр замай мастерскойнуудай, «Дешерон» гэжэ предприятин хүдэлмэришэдэй, Витри городской экзэрниүүдэй союзай мэдүүлгэнүүдэй ба хандалгануудай буулгабарине, городской коммуналя ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюзай резолюциин буулгабарине делегаци ламжуулан үгэнэ байна.

Зүблөөнэй урагшатай байхые хүлээжэ байхан бидэнэрэй нанамжые, Францидахи болон бүхн дэлхэй дээрхи хүнүүдэй нанамжые харада абалсахые бидэнэр ехээр гуйнабди.

Женевскэ зүблөөндэ хабаадажа байхан делегацинуудта, тусхайлбал французска делегацида хандалхан бүхн мэдүүлгэнүүд ба резолюцинууд соогоо ажалшад хадаа Индо-Хитадта дайс дары зогсоохые эринэ ба СССР болон Франциин хоорондо хани ёһоной харилсаанууды тогтоохые уржалхан байна.

Түмэрээмшадай делегаци хадаа 1300 хүнэй гар табинан бэшгэ барюулхан байна. «Индо-Хитадта буудлаага зогсоохо арга боломжон Женевэдэ олгогдоод байхан ябадалы хэрэгжэ хые французска правительствонаа эринэ. Бусадай харша интересүүды хамгаалхын тулада хэдгэдэ, манай оронине угыруулэн хооһоруулжа байхан дайс дары зогсоохые түмэрээмшад Франциин бүхн хүн зонтой хамта эринэ» гэжэ бэшгэ соом хэлэгдэнэ.

### Советскэ баледай артистнуудай гастролне французска правительствын хоринон ябадалы французска уранзохболшод ба артистнууд буруушаана

ПАРИЖ, майн 15. (ТАСС). Франс Пресс агентствын ламжуулананай ёһоор, французскэ элита ехэ 52 уранзохболшод ба артистнууд мэдүүлгэ тунхаглаа. Советскэ баледай артистнуудай Парижда гастроль хэхые правительствын хоринон захиралгы тэглэнэр мэдүүлгэ соогоо буруушаанан байна. Советскэ артистнуудта тогтооглохой бай-

Дурсагдахан делегацинуудтай зүблөөндэ хабаадажа байхан хэдэ хэдэн ороноудай делегацинууд, тэрэ тооло Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай Демократическа Республикын, Вьетнамай Демократическа Республикын делегацинууд уулзалхан байна.

ДЕЛИ, майн 15. (ТАСС). Делин радиогой ламжуулананай ёһоор индийскэ конституцие Кашмирта дэлгэрүүлхэ тухай указ Индин президент Раджендра Прасад гаргалан байна. Индин ба Кашмирай правительствонуудай хоорондо олон дэлхэй хэлсэнүүдэй хэгдэнэнэй, тэршэлэн индийскэ конституциин дүримүүдые Кашмирта дэлгэрүүлхэ тухай асуудалай Кашмирай учредительн суглан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэнэй эсэстэ энэ указ тунхаглагдахан байна.

Мэдүүлгэдэ гар табинан 52 ажал-ябуулашадтай тоодо мэдээжэ уранзохболшод Франсуа Мориак, Жан-Поль Сартр, Жак Превер болон бусад ороно.

### Индийн президентын указ

ДЕЛИ, майн 15. (ТАСС). Делин радиогой ламжуулананай ёһоор индийскэ конституцие Кашмирта дэлгэрүүлхэ тухай указ Индин президент Раджендра Прасад гаргалан байна. Индин ба Кашмирай правительствонуудай хоорондо олон дэлхэй хэлсэнүүдэй хэгдэнэнэй, тэршэлэн индийскэ конституциин дүримүүдые Кашмирта дэлгэрүүлхэ тухай асуудалай Кашмирай учредительн суглан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэнэй эсэстэ энэ указ тунхаглагдахан байна.

Мэдүүлгэдэ гар табинан 52 ажал-ябуулашадтай тоодо мэдээжэ уранзохболшод Франсуа Мориак, Жан-Поль Сартр, Жак Превер болон бусад ороно.

### США-гэй гүрэнэй департаментын мэдүүлгэ

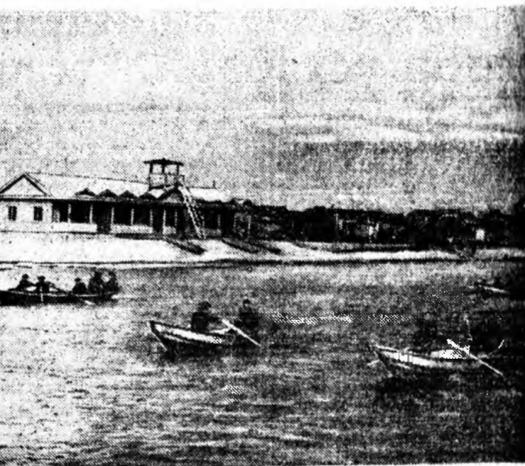
НЬЮ-ИОРК, майн 15. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын вашинтонскэ корреспондентын мэдээсэлэнэй ёһоор, Хайнрихо өөрынгөө кон-

США-гэй гүрэнэй департаментын мэдүүлгэ Нью-ИОРК, майн 15. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын вашинтонскэ корреспондентын мэдээсэлэнэй ёһоор, Хайнрихо өөрынгөө кон-

### Итальянска депутадудай палатада

РИМ, майн 15. (ТАСС). Италиянска депутадудай палатын финансы ба нан-жасын асуудалнуудай талаар комисси хадаа европийскэ хамгаалын нэгэдэл байгуулла тус-

хай договоры ратификацшаа хуулин проекты зүбшэн хэлсэлыгэ эхилэн байна. Тус комисси хадаа энэ асуудалаар талварын хэрэгүүдэй комиссида элидхэл хэжэ байна.



Унгэрэгтэ амаралтын үдэр Улан-Удын үбанай спортын станцид нээгдэжэ, спортивна сезон захалда. Энэ үдэр горсодой 600 гаран ажалшад ба спортын станцида ерэхэ, онгосоор ябан, спортивна хорондо хабаадалхан байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын үбанай спортивна станци.

### Футболоор горсодой түрүү нуури эзэлхын түлөө эдир футболистнаа мурьсөөн

Унгэрэн амаралтын үдэр «Динамо» стадион дээрэ горсодой Советдэй гүйсэдкомой физкультура ба спортын комитет футболно сезонон нээлгэдэ зориулган эдир футболистнаа мурьсөөн үнгэргэнэ байна.

«Динамо» ПБЗ-гэй «Локомотивай», «Зданиин» нэгэдэхн ба хоёрдохн, «Механик» заводой, «Строительн», «Байкалай», транспортн «Локомотивай» эдир футболистнуудай команданууд мурьсөөндэ хабаадалсаа.

Командануудай уулзалгын урда тээ 11х100 метргэ футболистнаа эстафетэ үнгэргэгдөө. Энэ «Динамо» футболистнар нэгэдэхн нуури, ПБЗ-гэй «Локомотивай» — хоёр-

### Велосипедээр горсодой түрүү нуурийн түлөө мурьсөөн

Велосипедээр горсодой түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөн майн 16-най амаралтын үдэр боложо, велосипедн спортло дуратай хүнүүд зунай спортивна сезон нээхэн байна.

Энэ мурьсөөн Кяхтын харгыгаар 2 бүлэгтэ хубаагдажа үнгэргэгдөө, урилдаанай ба харгын велосипедүүд хэрэгжэгдэе.

Урилдаанай велосипедээр эршүүдэй хоорондо болон мурьсөөндэ залуу спортсмен Г. Артамонов (ПБЗ-гэй «Локомотив») 25 километрые 41 минута, 42 секундада гаталжа, түрүү нуурида, Давыдов («Медик») — хоёрдохн, Мазеев (ПБЗ) — гурбадахн нуурида гарахан байна.

Урилдаанай велосипедээр экзэрниүүдэй дундааа 15 километрые 31 минута, 17 секунда соо гаталан О. Ожигова («Медик») нэгэдэхн, Шерстук (ПБЗ) — хоёрдохн ба Арсентьева («Динамо») — гурбадахн нууринуудые эзэлэе.

### Мүнөөнэй Романовка тосхон

Агууехэ Октябрска социалистическэ революциин урда тээ Витим мурэнэй эрье дээрэ хэдэхэн гэрнүүд байдаг нэн. Энэ ажалуулан тэрэ сагай үгытэйшүүд орой тайга но алта малтажа, ололон алтага нотагай баяд, ноёдто тон хилда сэнгээр үгэхэ баатай болодог нэн.

Советскэ засагай үедэ энэ тосхон тангидахаар бэшэ болотороо ургаа. Витим голы баруун эрье дээрэ «Баргунээлэототрансын» конторо, 150 хүнэй нууригтай профсоюзна клуб, хүдэлмэришэдэй шэнэ байранууд, жерьялэн. Клубтань кинокартина ходоодо харуулагдааг. 2000 гаран том номтой профсоюзна библиотекэ бин. Лекторскэ группа болон ураннайханай самодельте-ностини элдэб кружогууд хүдэлмэринэ.

### САГАЙ УЛАРИЛ

Майн 19—21-нэй үдэрнүүдтэ бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Баруун хойто зүгтөө нулахан халхин болохо. Гүнииндөө хойто аймагуудта 0—3 градус хүйтэн, бусад аймагуудта 3 градус хүйтэнөө 2 градус хүрэтэр дулаан болохо. Үдэрнын хойто аймагуудта 9—14, бусад аймагуудта 15—20 градус дулаан болохо.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИНИ

### Мүнөөдөр КИНО ТЕАТРУУДА

«ПРОГРЕСС» кинотеатра — «Застав в горах» (10 ба 12 ч.), «Поэма о любви» (11, 16, 18 ч.), «Мэри Поппинс» (12 ч.), «Мэри Поппинс» (12 ч.), «Мэри Поппинс» (12 ч.). «ХРОНИКА» кинотеатра — «Великий воин Албании Скандорбег» (10, 10 ч., 11 ч., 20, 16 ч., 10 ч.), «Дворец науки» (19 ч.), «Примы» (22 ч., 15 ч.).